

26

1864

12.

ГРУЗИНСКІЙ

ДУХОВНЫЙ ВѢСТНИКЪ.

1864.

ДЕКАБРЬ.

საქართველოს

სახელმწიფო მახარებელი.

დამბეჭდი.

ბედო.

ТИФЛИСЪ.

ВЪ ТИПОГРАФІИ А. ЭНФІАДЖІАНЦА и К-о.

ПОДПИСКА

НА

„ГРУЗ. ДУХ. ВѢСТНИКЪ“

продолжается.

Журналъ издается съ іюля 1864 года, по утвержденной Святѣйшимъ Синодомъ программѣ.

Подписка принимается въ редакціи сего журнала, при Тифлисской духовной семинаріи, на имя редактора. Цѣна за годовое изданіе журнала, т. е. за 12 кн., съ доставкою на домъ и пересылкою во всѣ города. 5 р. сереб., безъ доставки и пересылки—4 р. с.; за одни прибавленія на русск. яз.—1 р. с.

სეჲლის-მოსკოის ყუჩხაღსუდ მიიღება ტფილისის სემინარიაში, რედუკტორის სასეღსუდ. თასი წლის ყუჩხაღისა, ესე იგო 12 წიგნისა, შინ მიტანით და სხუა ქუჩხუბში გაგზავნით ხუთი მანეთი; მიუტანელად და გაგზავნელად ოთხი მან., მარტო რუსულისათჳს ერთი მანეთი.

ერთმან-ერთისათანა (*),—და კაცის აწის გვირგვინი და უპირველესი ქმნილება ღუთისა მთელს ქრისტენიერობაში. ამისთვის შექმნა სოფლისა მიეწერება ვითარცა მამასა, ეგრეთცა ძესა და სულსა წმიდასა. მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა-თვის ერთად და განუყოფელად იტყვის საღმრთო წერილი: «დასაბამად ჰქმნა ღმერთმან ცაჲ და ქრისტეანა». აქ იგულისხმება წმიდა სამება. ხოლო ცალკე და განჩევით ძისა და სული-სა წმიდისა-თვის იტყვის იგივე წერილი ესრეთ: «ძისა მიერ დაებადა ყოველივე ცათა შინა და ქრისტეანასა ზედა, ხილულნი და არა ხილულნი . . . ; (კოლას. თ. 1, მ. 16—17) ყოველივე ძის მიერ შეიქმნა, და თუნებერ ძისა აწცა ერთი რა იქმნა, რაოდენი რა იქმნა» (იოან. თ. 1, მ. 3) «სული ღუთისა არს შემოქმედი ჩემი»—ჰსთქუა იობ მართალმან, და სხუანი. (იობისი თ. 33, მ. 4).—და ესრეთ შემოქმედი არის მამა, შემოქმედი არის ძე და შემოქმედი სული წმიდა; ვარნა არა ითქმის ვითომც სამნი აჩიან შემოქმედ-

(*) იხილეთ § 7.

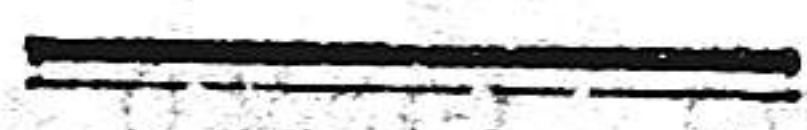
ნი, აწამედ ერთი აწის შემოქმედი, ვითარცა ერთი აწის ღმერთი სამ-პირთუანი.—ხოლო რასა შინა მდგომარეობს ანუ რითა განიწიება და განსხვავდება მოქმედება მამისა, მისა და წმიდისა სულისა ქრისტენიერობის შექმნაში—ესე ჩუწნ აწა ვიცით. მხოლოდ იტყვიან წმიდანი მამანი, რომ მამა ღმერთიანი ინება შექმნათ, მემან მოიყვანა ეს ნება სისრულეშიო, და სულმან წმიდამან ფოველივე განასრულა და განამტკიცაო.

§ 38. რ ა დ ს ა გ ა ნ შ ე ქ მ ნ ა ღ მ ე რ თ მ ა ნ ქ რ ი ს თ ა ნ ა ? ღმერთიანი შექმნა ქრისტენიანი აწა რადსაგან, ესე იგი—აწა იყო მისთვის ანუ აწა ჰქონდა მას წინა აწა ვითარადე მ ა ტ ე რ ი ა გინა მასალა, აწამედ თუთ მან გააჩინა პირველად ესე ფოველი და მეტე შეამკო და განაშვენა ამისგან ცა და ქრისტენიანი. ამისთვის იტყვის საღმრთო წერილი: «დასაბამად ჰქმნა ღმერთიანი ცად და ქრისტენიანი»,—ესე იგი მან შექმნა როგორც ცად და ქრისტენიანი, ეგრეთცა ფოველი იგი, რადცა მხოლოდ სახმარი და საჭირო იყო და აწის ცისა და ქრისტენისა-თვის, და უწინარეს ამათსა აწა ფო-

ფილა არა რა. ამასვე ამტკიცებს მოციქული პავლე,
რომელიცა იტყვის, რომ ღმთისა-თჳს არა არსი ანუ
არა უოფილი არის ვითარცა არსი და უოფილიო
(რომ. თ. 4, მ. 17); ესე ნიშნავს მას, რომ ღმთისა-
თჳს არაოდეს არ არის საჭირო მასალები გინა ნიუ-
თები, რათამცა შექმნას მათგან სხუა რაიმე უმშვენი-
ერესი, უკეთილესი, უსაჭიროესი, უსრულესი და უსა-
სიამოვნესი. ამით განიჩიევა მოქმედება ღმთისა კა-
ცობრივისა მეცნიერებისა და მოქმედებისაგან, რომე-
ლიცა თჳნიერ ღმთისაგან შექმნილისა მასალებისა ვე-
რა გააკეთებს და ვერცა აწარმოებს ვერა რასა, ვერ-
ცა დიდსა და ვერცა უკანასკნელსა მცირესა. მაგალი-
თებრ: დიდად საკვირველი და სასარგებლოც არის ნა-
მოქმედები კაცის გონებისა—ტელეგრაფი, რკინის-გზა
და მსგავსნი ამათნი; მაგრამ ვერა-ვითარცა კაცის გო-
ნება ვერ დაბადებს არა რაღსაგან ვერა-რომელსამე
მასალებსა და ნიუთსა ამათთჳს, არამედ თავის მეცნიე-
რებით ხმარობს კაცი სხუა-და-სხუა ნაირად უოველ-
სა მას, რაღცა შეუქმნია და გაუჩენია მხოლოდ ღმერ-

თსა. ეგრეთვე—დიდი გონიერება უნდოდა კიცისა მას, რომ იფქლის მარცხელთაგან მიიგონეს და შეადგინეს ჰური და სხუანიცა მრავალნი ნივთნი სასწოდ და საშუებელად ჩუწნდა; მაგრამ შექმნიდგან სოფლისა ვიდრე აქამოდე არა წამოჩენილა არცა ერთი გონიერი კაცი, რომელსაცა შესძლებოდა გაჩენა და გაკეთება თავის მეცნიერებით ერთისაცა ჰურის მარცხელისა, ანუ სხვისა რომლისაჲ ესრეთისა ნივთისა...

განიზრახე ესე ყოველი კრძალულებით, გონიერე კაცო, და კეთილად სცან სიბრძნე და შემძლებულობა ღმერთისა,—და დაიძაბუე ქედმაჯობას შენსა მეცნიერებისა და მოქმედებისა. თუხიერ ღმერთისა შენ არა რა გაქმს კვილი და არცა მად-გამს ქინდ რაღსაჲ; რაღცა გაქმს—ყოველივე მასგან შიგილებიეს, თუხიერ შენისა ცოდვისა და ბრტყობისა,—და რასაცა მოქმედებ კეთილსა, სასარგებლოსა და სასიამოვნოსა—სუბიოთა და ძალითა მასითა მოქმედებ. ში, დიდ არაჩსა ქმუნი შენნი, უფალო, და ყოველივე სიბრძნით ქმუნ!

§ 39. ო დ ე ს შ ე ქ მ ნ ა ღ მ ე რ თ მ ა ნ ქ უ წ ე ა ნ ა ? ღმერთმან შექმნა ქუწყანა არა საუკუნითგან, არამედ დროებითად: საუკუნითგან არის ერთი მხოლოდ

ლოდ ღმერთი, და უოველი ქმნილება მისი არის დრო-
ებითი, ანუ დროებისა-თანა შექმნილი და გამოჩენი-
ლი. ესე იგი—ოდესმე ქუჭყანა არა უოფილა, და არ-
ცა დროება, არამედ მარადის იყო მხოლოდ ღმერთი,
რომელმანცა ინება შექმნა ამათი, და—შექმნა სასელ-
დობ იმ დროს, რომლისა შემდგომად იწაცხება ვი-
დრე აქამოდე (*) 7372, ესე იგი—შვიდი ათას სამას
სამოც-და-თორმეტი წელიწადი; და ღუთისა-თვს არა-
ოდეს არა ითქმის და არცა აღიწაცხება დროება და
წლოვანება, ვინაოდგან იგი მარადის და უკუნისამდე
ჰკრეს (**). ამ აზრით იტყვის წმიდა დაუით: «ვიწ-
ველ მათა დაბადებამდე და შექმნად ქუჭყანისა და
სოფლისა, და საუკუნიოვან და უკუნისამდე შენ ხარ,
უფალო.» (ფსალმ. 89, მ. 3); და თვთ უფალი იესო
ქრისტეც ამტკიცებს ამას სიტყვითა მით, რომელი
წარმოხსთქუა მან უწინარეს ვნებისა: «აწ მაღიდე მე,
მამაო, თავისა შენისა-თანა დიდებითა მით, რომელი

(*) ჩუად წლის გასულამდინ.

(**) იხილე § 20.

მაქუნდა წინაშე შენსა უწინარეს სოფლის დაბადებისა»
(იოან. თ. 17, მ. 5).—და ესრეთ, სოფელი და ეოველი
სოფლიერობა და ქუჭყენიერობა არის დროებითი და
დროებისა-თანა შექმნილი და გამოჩენილი, და არა
საუკუნითგან ღმერთისა-თანა მყოფი, როგორც აშბობ-
დნენ ზოგიერთნი უმეცარნი ჰიზნი, ფილოსოფოსად
წოდებულნი; ამისთვის აქუს სოფელსა დასასრულიცა,
ვითარცა ნამდვილად ვიცით ღმერთისა სიტუვისაგან.

§40. ვითარ შექმნა ღმერთმან ქუჭყ-
ენა? ქუჭყენა შექმნა ღმერთმან ერთითა მხოლოდ
ნებითა და სიტუვითა თვისითა მსწრაფლად და ადვი-
ლად, თვნიერ ეოვლისა სიმნელისა, სიკვიანისა და
დაბრკოლებისა, ვითარცა მოკვითხრობს შექმნათა წიგ-
ნი: «და სთქუა ღმერთმან: იუაუნ,—და იქმნა» (შექმნათა
თ. მ.). მაშა-სადამე შექმნა ქუჭყენისა არის გარე-
განი მოქმედება ღმერთისა და არა ღმერთისა ბუნებისა
ანუ არსებისაგან გამოსრული გინა გამოდენილი, და
არცა შეიცვალა ანუ განითესა ბუნება ღმერთისა ქუჭყ-
ენად, როგორც ასწავებდნენ ზოგიერთნი წარმართნი, ვი-

თარმედ ქუჭყანა წარმოსდგა ღუთისა ბუნებისა განბნევისა და ნიუთიერებად შეცვლისაგანო; და ამისთვის აღიარებდნენ მთელსა ქუჭყანასა ღუთაებად ანუ ეოკელ-ღუთაებად (*), და სხ. ხოლო ჭეშმარიტი სწავლა ქრისტიანობისა უარყოფს ესრეთსა ბასრობასა და ცხადდგანარჩევს და განათვსებს შემოქმედსა ქმნილებისაგან; ესე იგი—სხუა არს შემოქმედი და სხუა არს ქმნილება, ვითარცა სხუა არს კაცი და სხუა არს მოქმედება მისი.

§ 41. ვითარი წესიერება იხილვებოდა ღუთის ქმნილებაში? თუცა ცა და ქუჭყანა შექმნა ღმერთმან ადვილად და დაუბრკოლებელად, მაგრამ სისრულე ანუ ნამდვილი სახე და მყოფობა მიიღეს მათ არა ერთსა წამსა, არამედ ცოტ-ცოტად და დრო გამოშვებით. ესე იგი: ზირველად განისრასა ღმერთმან და შექმნა ქუჭყანა უხილავი ანუ სულიერი, რომელსა ეკუთვნიან წმიდათა ანგელოსთა კრებულნი; მერმე კვლად განისრასა—და შექმნა ქუჭყანა მეორე, ანუ ხილული და ნიუთიერი, შედგენილი

(*) რუსულად: пантеизмъ и emanатизмъ.

ცისა და მიწისაგან და ყოვლისა მისგან, რაჲცა არის
მათ შინა; დასასრულ ორთა ბუნებათაგან—ხილულთა
და უხილავთა ანუ სულიერთა და ხორციელთაგან შექ-
მნა არსება გონიერი-კაცი.—მეორე ესე ქუჭყანა—ხი-
ლული ანუ ნივთიერი მოიყვანა ღმერთმან სისრულე-
ში ეგრეთვე დროკამოშებით, ესე იგი: ჰირველად შექ-
მნა მან მასალა (მატერია) უძნო, უწესო და უსახო,
და მერმე აწარმოვა ამისაგან ყოველნი ქმნილებანი სოფ-
ლისანი ექვსი დღის განმავლობაში, ესრეთ: ჰ ი რ-
ვე ლ ს ა დ ღ ე ს ა შექმნა ნათელი, ვითარცა ჰირვე-
ლი და უსაჭიროესი ყოვლისა-თჳს ნივთიერება; მ ე ო-
რ ე ს ა დ ღ ე ს ა შექმნა სამყარო ანუ ხილული ცა,
რომელსა ზედა არიან დამყარებულნი და დამკვიდრე-
ბულნი მნათობნი ცისანი; ეგრეთვე ამავე დღესა გა-
ნათვისა მიწა ხსჳათა ქუჭყანისა ნივთიერებათაგან; მ ე-
ს ა მ ე ს ა დ ღ ე ს ა წყალი, მეოთხე ქუჭყანასა ზედა,
განამოწა მიწისაგან და უჩინა მათ ადგილები, რომელ-
თაგან წარმოხდგნენ ზღვანი, მდინარენი, წყარონი და
სხჳანი; ამავე დღესა უბრძანა ღმერთმან მიწასა ად-

მოცენება ეოველ-გვართა მწვანითა და ბალახითა; მ ე-
 თ ხ ე ს ა დ ღ ე ს ა შექმნა მზე, მთოვარე და
 ვარსკვლავნი; მ ე ხ უ თ ე ს ა დ ღ ე ს ა ზღვანი და
 მდინარენი აღივსნენ თევზითა, ხოლო ჰაერი მფრინვე-
 ლითა ფრთოვანითა; მ ე ე ქ ვ ს ე ს ა დ ღ ე ს ა აღივსო
 ქუჩუანა ეოველ-გვართა ცხოველითა, და დასასრულ ეო-
 ველთა შექმნა კაცი.— აღნიშნულნი აქ დღენი იუვენენ
 არა რომელნიმე განუსაზღვრებულნი დრონი, რომელ-
 თა შინა ქუჩუნიერობამ მიიღო წვობილება ვითომც ბუ-
 ნებითი ძალით და წესით; არამედ იუვენენ ნამდვილ-
 ნი და ჭეშმარიტნი დღენი, მსგავსნი ახლანდელთა დღე-
 თა, რომელთაცა აქუნდათ დილა და საღამო და რომ-
 ელთა განმავალობაში ეოველმან ნივთმან ქუჩუანასა ზე-
 და მიიღო ბრძანებული ღუთისაგან სახე და სისრუ-
 ლე. ხოლო რაღსათჳს იხმარა ღმერთმან ქუჩუნიერო-
 ბის შექმნაში მხოლოდ ექუსი დღე და არა მეტი გი-
 ნა საუკლები—ჩუჭნ არა უწეით. ეოვლად შემძლებელო-
 ბასა ღუთისასა ეოფოდა ერთიცა წამი შექმნისა-თჳს
 ცისა და ქუჩუანისა, მაგრამ იხმარა მან ამაზედ ექ-

ესი დღე, რათამცა გვასწავოს ჩუენ მოქმედება ზო-
მიერად და კეთილ-გონიერად, და არა სისწრაფით, უგო-
ნობით და ცთომილებით, რადცა ხშირად შევითხვევა
კაცსა სიჩქარისა-გამო.

§42. რ ა დ ს ა - თ უ ს შ ე ქ მ ნ ა ღ მ ე რ თ -
მ ა ნ ქ უ წ ე ა ნ ა? ღმერთი არის სრულიად სავსე
და უნაკლო სიკეთითა და დიდებითა, და ცა და
ქუეწყანა ყოვლით სამკაულებითურთ მათით ვერა შეს-
ძინებს მას ვერცა მცირეს რადმეს,—და არცა ითქმის
ესე ღმერთისა-თუს, ვინააღგან ის არის ბუნებითვე წყა-
რთ ყოვლისა სრულებისა, სიკეთისა და მშვენიერები-
სა, და გარეგანი შეძენა და შემატება არა შეიძლება
მისთვის არა-გითარძიმე. ამისთვის ზირველი განღვიძე-
ბითი მიზეზი ცისა და ქუეწყანის შექმნისა შეიძვის
თვთ ღმერთის განუზომელს სახიერებაში და სიუვარულ-
ში, რომლისა-მიერ ინება მან გამოჩენა და გამოცხა-
დება თავის სახიერებისა და ძრავალ-მოწყალებისა გა-
რეშე, ესე იგი—ქმნილებაში. ხოლო ვინააღგან კეთილ-
მოწიწებით განმხილველი ქმნილების მშვენიერებისა და

მხმარებელი მისი უეჭველად სცნობს და აღიღებს განუზომელსა სიბრძნესა და სასიერებასა ღმერთისასა,— ამისთვის არის თქმული, რომ ღმერთმან შექმნა ეოველივე თავისა თვისისა-თვსო, ესე იგი— სადიდებელად და საქებელად მისა (იხილე ივანეთა თ. 16, მ. 4); და არცა შეიძლება, რომ გონიერმან კაცმან იხმაროს ქრისტეანა და ისიამოვნოს მშვენიერებითა მისითა, და არა აღიღოს შემოქმედი მისი—ღმერთი. ამისთვის, სიტყვისა-მებრ საღმრთო წერილისა, ცანი და ქრისტეანა და ეოველნი დაბადებულნი ანგელოსთავან ვიდრე ზირუტევადმდე შესაფერითა მათდა სახითა უთხრობენ დიდებასა ღმერთისასა, აქებენ და აღიღებენ სახელსა უფლისასა, რამეთუ ამაღლდა სახელი მისი მხოლოსა, და აღსარება მისი ზეცასა და ქრისტეანასა (ფს. 148; და ფსალმ. 18, მ. 1).

§43. ვ ი თ ა რ ი ს ი ს რ უ ლ ე ა ქ რ ე დ ა ქ მ ნ ი ლ ე ბ ა ს ა ღ მ რ თ ი ს ა ს ა ზ ი რ ვ ე ლ დ ა ვ ი თ ა რ ი ა ქ რ ს ა ს ლ ა ? უეჭველია, რომ ქმნილება ეოვლად-სრულისა და ეოვლად-სასიერისა არ-

ხებისა არის და იქმნება უოვლითურთ სრული, კეთი-
 ლი, მძვენირი და უნაკლულო: ესრეთივე იყო ჰირ-
 ველად ქუჭყანა და ვოვლივე, რადცა არს მას შინა.
 ესე სხანს მისგან, რომ თუთ ღმერთმან განიხილა ვო-
 ველ-გვარსი ქმნილება შემდგომად სისრულეში მოყვან-
 ნისა მათისა, და იხილა რამეთუ იყო ვოველი ფრიად
 კეთილი (შექმნათა თ. 4, მ. 4. 8. 10. 12. 18.
 21. 31). მსგავსადვე ამისა იტყვის ჰავლე მოციქული:
 «ვოველი დაბადებული ღმერთისა კეთილ-არს» (1 ტიმოთ.
 თ. 4, მ. 4). ხოლო უკეთუ ახლა ვხედავთ ჩუქს ქუჭ-
 ყანასედ მრავალსა ბოროტებასა, ნაკლულევანებასა და
 მწუსარებასა, — მიხედი ამისა არის არა შემოქმედი, არა-
 მედ თუთ კაცი, რომელმანცა აწარმოვა ესე ვოველი
 ქუჭყანასედ ცოდვითა თუსითა და ღმერთის ურჩებითა
 შემდგომად ადამის დაცემისა და მცნების დარღახდო-
 მისა. ღმერთმან მისცა კაცსა სრული და თავისუფა-
 ლი ნება და გონება, და უჩვენა მას კეთილი და ბო-
 როტი, რათამცა აღიჩინოს მან ჰირველი და განე-
 მოროს უკანასკნელსა; უკეთუ აღიჩევს კეთილსა, გამოა-

ჩენს კეთილ-გონიერებასა და კეთილ-მნებელობასა თვს-
 სა, და მიიღებს ღუთისაგან ქებასა და დიდებასა; ხო-
 ლო უკეთუ აღიჩივს ბოროტსა, გამოაჩენს უკონოე-
 ბასა და უკეთურებასა თვსსა, და მიიღებს რისხვასა
 და სასჯელსა მართლ-მსაჯულებისაგან ღუთისა (*).
 ესრეთი არის საუკუნო სიძარტლე და ზირ-უთნელო-
 ლობა ღუთისა; მაშა-სადამე ყოველი ბოროტება, უწყ-
 სობა, უკეთურება, მწუხარება, ნაკლულევაანება, სნეუ-
 ლება, სატანჯველი და მსგავსნი ამათნი, რადცა იხილ-
 ვება ახლა ქუჭყანაზედ, არ არის შექმნილი ღუთისა-
 გან, და არცა არის ყოვლად-მოწყალე და ყოვლად-
 სახიერი ღმერთი მოქმედი და მიზეზი ბოროტისა;
 არამედ თუთ კაცი მოუწოდს თავის თავზედ და ქუჭ-
 ყანაზედაცა საქმითა თვსითა ბოროტსა და კეთილსა,
 ავსა და კარგსა, მშვიდობასა და იწროებასა.

და ესრეთ, აჭა ჭეშმარიტი სწავლა ქუჭყანისა შექმნისა-
 თვს და მიზეზი ყოვლისა მის, რადცა არს მას შინა ! ჩუჭნ
 ვიციით, ქრისტიანენო, ვისგან, ვითარ, რდეს და რადსა-
 თვს შეიქმნა ქუჭყანა; ვიციით ეგრეთვე ვითარნი ანუ რე-

(*) იხილე § 16.

გოგონი იყო იგი პირველ და წიგნითი აწის ახლს, და
წამ აწს მიწეზი ამისა. და ამისთვის მივხედოთ რა სი-
კეთესა და მშვენიერებასა ქრისტეანისასა, განვიზრახოთ ვი-
თარ და რადენ ბრძენ, კეთილ და სახიერ აწს შემოქ-
მედი მისი—უფალი! ხოლო ვინილოთ რა ბოროტე-
ბა, უკეთურობა და ნაკლულოვანება ქრისტეანისა ზედა, გან-
ვიზრახოთ თუ ვითარ და ვისგან მოიწია ესე ყოველი,
და ვიგლოთ ბოროტ-მიდრეკილება კაცობრივისა ბუ-
ნებისა, რომელმანცა შესტვალა და შებლალა მშვენიერე-
ბა ღმერთის ქმნილებისა და იხმარა ბოროტად. შევიუწა-
როთ შემოქმედი უფროს ქმნილებისა და ზეციერი უფ-
როს ქრისტეანიერისა, რათა ქრისტეანიერიცა კეთილად ვინ-
მაროთ და ზეციერსაცა აწა მოვაკლდეთ!

გ ა ნ გ ე ბ უ ლ ე ბ ი ს ა - თ ჯ ს ღ ჭ თ ი ს ა .

§44. ქუჭყანა შერქმნა აწა ნებითა და ძალითა თჯსითა, აწამედ ნებითა და ყოვლად-შემძლებელობითა ღჭთისათა; ამისთჯს აწცა განგრძელება თავის მეოფობისა ანუ კეთილად მართვა თავისა თჯსისა შეუძლიან მას, აწამედ იცავს, მართავს და განაკებს მას კეთილად თჯთ შემოქმედი მისი—უფალი ღმერთი. ესრეთი ნება და მოქმედება ღჭთისა მართვისა და დაცვისა-თჯს ქუჭყანისა იწოდება—გ ა ნ გ ე ბ უ ლ ე ბ ა დ ღ ჭ თ ი ს ა დ .

§45. საჭიროება განგებულებისა ღჭთისა ქუჭყანისა და ყოვლისა ქმნილებისა-თჯს სჩანს მისგან, რომ ყოვლად-სახიერებასა ღჭთისასა აწა შეეფერება უსრუნველად დატევება თავის ქმნილებისა და უქმად მეო-

ფობა, ანამედ «მოაქამოდე იქმს» ანუ მოქმედებს, სიტყვისა-მებრ სანსარებისა (იოან. თ. 5, მ. 17),—და ესე აღნიშნავს ანა სსჟასა რომელსამე მოქმედებასა, ანამედ მართვასა და განგებასა ქმნილებისასა, რათა იგი სწორედ და კეთილად ვიდოდეს ღმრთისაგან ჩვენებულსა გზასა ზედა, და ანა მიიდრიკოს მარჯვნივ ვინა მარცხნივ. ამას გვიძეციებს საღმრთო წერილი: «აღალი რა სული შენი, ყოველნივე განადინი სიტკბობებითა; ხოლო გარე თუ მიიქცი ზირი შენი, შემრწუნდიან; მოუდი სული მათი, და მოაკლდიან, და მიწადვე თვსად მიიქციან» (ფსალმ. 103, მ. 29); მისთვის რომელ ღმერთსა უტვირთავს ყოველნი ძლიერებითა თვისითა, და ყოველივე მის მიერ დამტკიცდების (ებრ. თ. 1, მ. 9; კოლას. თ. 1, მ. 17).— ამას ზედა ანის დაფუძნებული ჭეშმარიტი სწავლა ქრისტიანობრივისა სარწმუნოებისა განგებულებისა-თვის ღმრთისა, და უარის-მყოფელნი ამისნი შეჩვენებასა ქვეშე არიან მსგავსად უარის-მყოფელთა სსჟათა ქრისტიანობის დოღმატთა.

საჭიროებისა-თჳს შინაურთა ღოცვათა.

ყოველი ცხოვრება ქრისტიანისა უნდა იყოს დაუცხრომელი ღოცუა ღმრთისადმი, ანუ განუწყვეტელი თაყუანის-ცემა მისდა სულითა და ჭკმა-მარტობითა. ამას ამცნებდა უფალი ჩუქნი იესო ქრისტე მოწმუნეთა თჳსთა (ლუკ. 18, 1); ამასვე ჰქადაგებდნენ წმიდანი მოციქულნი მისნი (1 თეს. 5, 17). გარნა არიან ქუჩუანაზედა საგანნი, რომელნიცა სხუათა და სხუათა მიხეზთა გამო აწინდელისა მდგომარეობისა ჩუქნისათა მიაქცევენ თავსა ზედა თჳსსა უურად-ღებასა ჩუქნსა; ამის-თჳს წმიდა ეკლესიასა გვაძენებს ჩუქნ, რათა რომელთამე ჟამთა შეესწირვიდეთ განსაკუთრებით შინაურსა ღოცვასა, — აღვამაღლებდეთ ღმრთისა მიმართ გულსა ჩუქნსა, აღვსებულსა მწუხარებითა ანუ სინარულითა, სასოებითა ანუ მადლობითა, და უღალაღებდეთ ყოვლად-წმიდასა სახელსა მისსა სადიღებულად მისა, ანუ მოკლინებად ჩუქნდა მოწყალებისა მისისა. ესრეთნი ჟამნი არიან: დილა და მწუხარი, ჟამნი, ოდეს ჩუქნ მივიღებთ საზრდელსა, ოდეს ვიწყებთ სამუშაოსა საქმესა და აღვასრულებთ მას.

მადლობა განგებულებასა ღმრთისასა, რომელიცა ზრუნავს ცხოვრებისა-თჳს ჩუქნისა, რომ ჩუქნ არა ვზრებთ თჳს შორის იმ გუართა ჰიქთა, რომელნიცა ცხადად წინა-აღუდგებოდნენ ამს კეთილსა ჩვეულებასა, ესე იგი, ღოცვასა დილით და საღამოთი, უწინარეს და შემდეგ საზრდელის მიღებისა, უწინარეს საქმის დაწყებისა და შესრულებისა მისისა! ზედა-მხედველობითა და შეგონებითა დედ-მამისათა სიურმითგანვე გვისწავიეს ჩუქნ

ლოცვით დაწეება დღისა და აღსრულება მისი, ლოცვით მიახლება სადი-
 ლისა და ვახშმისადმი, და ლოცვით დაწეება საქმისა და აღსრულებაცა
 მათი, და ამა კეთილსა ჩუქულებსა ანა უტეკებთ სრულიად ცხორება-
 სს შინა ჩუქუნსა. გარნა ჩუქუნ ხშირად ვასრულებთ ამა ლოცვასა მხალად
 ერთისა ჩუქულებისა გამე, ანუ ხშირად ვამოკლებთ ლოცვისა-თჲს დრო-
 სს, ესრეთ რომელ ბავითა მხალად ჰატეკ-ვსტემთ უთვალსა, ხოლო გუ-
 ლითა შორს ვართ მისგან. —

უბეტესად განდვიძებისა და დაცვისა-თჲს თავსა შორის თჲსსა გულს-
 მადგინებებისა შინაურისა ლოცვისა-თჲს, ჩუქუნ აღვხსნით ზოგად ლო-
 ცვების საჭიროებასა: ა) დილისა და მწუხრისასა, ბ) უწინარეს და შემ-
 დგომ სადილისა, გ) უწინარეს საქმის დაწეებისა და შემდგომ აღსრუ-
 ლებისა მისისა. ამა საგანთა-თჲს ჰიკვლად ვაჩვენებთ, რომელ ესე ლოცვა-
 ნი აჩიან თავით თვისით თრიად საჭირონი ჩუქუნთჲს, და მეორედ — აქუსთ
 კეთილი მოქმედება წაწმატებასა ზედა ჩუქუნისა მხეობითისა ცხორებისასა.

I.

საჭიროებისა-თჲს დილისა და მწუხრისა ლოცვებთა.

ა.) ვითარ საჭირო აჩიან თავით თვისით ლოცვები დილისა და მწუხრისანი?

დილისა ჟამნი თავით თჲსით აძლევენ უაღრესობასა ჩუქუნსა ლოცვებსა. შემდგომად აღდგომისა ძილისგან, აღვლინება გულისა და გონებისა ღუ-
 თისა შემოქმედისადმი; დიდების-მეტეუქულება მისი და შეწიკვა წინაშე
 მისსა მადლობისა, კეთილის-მოქმედებისა-თჲს მისისა ჩუქუნდა მომართ-
 აჩის თჲთ ბუნებითი ვალი ყოვლისა გონიერისა დაბადებულისა გინა ვა-
 ცისა. ჩასაკვირველია, ყოველ-თჲს უნდა დიდების-მეტეუქულებდეთ და კმა-
 ლობდეთ ღმერთსა, ჩადგანაც მისნი კეთილ-მოქმედებანი დაუცხრომელად

გარდამოიფინებინ ჩუწნ ზედა, მაგრამ დილით უმეტესად, ვინაოდგან დი-
 ლით იწყების თითქმის ახალი ჟამი ჩუწნის ცხოვრებისა, ახალი გამო-
 ჩენა კეთილ-მოქმედებისა უფლისა ჩუწნდა; თუთ პირველი სხივი მზის
 ნათლისანი მოგვარებენ ჩუწნ ამა კეთილ-მოქმედებასა ღმრთისასა, და
 ამასთანავე იმა უმაღლესსა სულიერსა ნათელსა, რომელითაცა ჯერ-აჩს გა-
 ნათლება სულისა ჩუწნისა. ამისთვის დილისა ჟამთა შინა, ვითარცა რა
 ახალსა დასაწყისსა ცხოვრებისა ჩუწნისასა, ჯერ-აჩს მსწრაფად მიქცე-
 ვა ლოცვითა უხენაესასა ღმრთისადმი. — უკეთუ უურად-ღებით გამოვიკ-
 ვლევთ მოძრაობათა სულისა ჩუწნისათა, დილისა ჟამსა უფრო შევმცნე-
 ვა მას განსაკუთრებითი მიზიდვად აღკვანად კედლებისა უმაღლესისა აჩ-
 სებისადმი, რომელიცა აჩის მხოლოდ დაუსრულებელი წყარო ცხოვრებისა და
 ნათლისა. — უკეთუ უურად-ღებითა განვიხილავთ ჟამსავე დილისასა ქმნილე-
 ბასა სოფლისასა, მსწრაფადვე შევამცნევთ, რომელ დიდსა ტანისა ში-
 ნა ხილულისა ბუნებისასა, დილით იხილვება დიდად-მშვენიერი ხილვად,
 რომელიცა განაწყობს სულსა ჩუწნსა ლოცვისადმი; რომელ უგონონი
 დაბადებულნიცა, გერძნობენი მხოლოდ თვისისა ცხოვრებისანი, განიფ-
 რთნობენ რა ძილისაგან, მიისწრაფიან შეწირვად მადლობისა ცხოვრების-
 მომცემელისადმი; და თუთ უსულონიცა აჩსებანი, განახლებულნი ღამის
 განსვენებითა, აძლევენ ზატვისა შემოქმედსა თვისსა დილეულობითა შემოკ-
 ბილებითა თვისითა. უკეთუ აჩსნი უმდაბლესნი კაცთანი თვისის ბუნები-
 თის სახით ადიდებენ შემოქმედსა ყოვლისასა (ოთხლ. 103,1. 18,1), რა-
 თდენ უმეტეს მათსა თანამდებ-აჩს კაცი შეწირვად გონებისა და გრძნო-
 ბისა ღმრთისადმი, ქებად და მადლობად მისა? წმიდა იოანე აქრო-პო-
 ლიტისა სიტყუასა შინა თვისსა მეხუთე ოსაჯმუნსა ზედა: **გ ა ნ თ ი ა დ შ ე -**
ი ს მ ი ნ ე ხ მ ი ს ა ჩ ე მ ი ს ა . . . იტყუს: « დავით დღის დაწყების
 დროსა შესწირვად დასაწყისსა (ღლისასა) ღმერთსა; **რ ა მ ე თ უ ჯ ე რ -**
ა ჩ ს წ ი ნ ა ს წ რ თ ბ ა დ მ ზ ი ს ა მ ა დ ლ თ ბ ი თ ა, და **ა ღ მ თ -**
ს ა კ ლ ე თ ი ს ა მ ი მ ა რ თ ნ ა თ ლ ი ს ა თ ა ყ ვ ა ნ ი ს - ც ე მ ა დ
ღ მ თ ი ს ა (სიბრ. სოფლ. 16, 28). შენ აჩა უტევებ მათ, რომელ-

ნაცა უმდაბლეს შენსა აწიან, მეფისაცა მიტემად ჰატვივისა უწინარეს შენ-
სა; ხოლო აწ უწინარეს მზის აღმოსვლისა გძინავს და უთმობ ჰიწ-
ველსა ადგილსა სხვათა ქმნილებათა, — არა უსწრებ არცა ერთსა დაბადე-
ბულსა და არა მადლობა ღმერთსა; აღსდგები რა დილით, დაიბან ჰიწსა,
და არა ზრუნავ სულისა განწმედისა-თჳს ».

მსგავსადვე ამისა დრონიცა ღამისანი ჰყოფენ ჩუწნთჳს ფრიად სსჭი-
როდ ღოცვებსა ღამისსა. ღამე, ბუნებასა შინა ქუწყანისსა არის ისრუ-
თი დრო, რომელიცა თაკით თჳსით დაადგენს კაცსა ღოცვასა ზედა, კი-
ნადგან შემდგომ მზის ჩასვლისა უსულონი ქმნილებანი და უგუნურნი
ცხოველნიცა მიიქცევიან საზოგადოებას ცხოვრებისადმი, ანუ მიეცევიან
ძილსა და განსვენებასა, რათა მიიღონ ამის-გამო ახალნი ძალნი ცხოვ-
რებისა-თჳს; ყოველგან მოეფინება ღუმილი და მუუდროება; ზეტასა ში-
ნა ბრწყინკენ ურცხვნი ვაწსკვლავნი, ვითარცა აღნთებულნი ღამჰარნი.
მხილველი ამათ ყოველთა კაცი, თანამდები გონიერითა მსახურებითა ღუთი-
სადმი, დაშთება მარტო დიდსა ხელით-უქმნელსა ტამარსა შინა ხილუ-
ლისა ქუწყანისსა; — არა ჯერ არსა მისდა დაუარდნად და თაყვანის ტემად
უფლისა, რომელიცა არს შემოქმედი სოფლისა და მამა კაცთა? ჰქმნა-
რიტად, ვისაცა ჩუწნგანსა აქუს გოჩება განწმედილი და განცხოველებუ-
ლი საწმუნოებითა, და აზრი განბრწყინკებელი და შემძლე განჭსჯად
საქმეთა დაუსრულებელისა ღუთისათა, იგი ჰბოკებს თჳს შოჩის უძლე-
ველსა სიხარულსა და მხიარულებასა განთენად ჰქმნარტთა გრძნობათა
დიდების-მეტყველებისათა წინაშე ღუთისა. კარდა ამისა განმაგალობასა
შინა დღისისა დაუცხრომელად კარდამოეფინების ჩუწნ ზედა წყალობანი
ღუთისანი, სსჭირონი სუდიერისა და ხოცციელისა ცხოვრებისა-თჳს. გან-
მაგალობაჲ დღისა არს ჩუწნისა მდგომარეობისა-თჳს ერთი უდიდებუ-
ლესთა ნიჭთაგანი დაუსრულებელისა კეთილ-მყოფელობისა ღუთისა. ამის-
თჳს არა თანამდები ვართა ჩუწნ შემდგომად განსვლისა მცირედისა დრო-
სა ჩუწნისა არსებობისათა მიქცევად ღუთისადმი და კეთილ-კრძალუ-
ბით შეწინგად მისდა სამადლობელისა ღოცვისა კეთილად აღსრულები-

სა-თჳს წარსრულისა დღისა? — ღ ა მ ე ს ა ა ღ ი ვ ყ რ ე ნ ი თ ხ ე ლ ნ ი
 თ ქ ე ე ნ ნ ი დ ა ა კ უ რ თ ხ ე კ დ ი თ უ თ ა ლ ს ა (თსაღმენი 133,21),
 იტყვის მეფესაღმუნე. ამ სახით თვით დროება გვაჩვენებს, ვითარ უაღ-
 რეს და საჭირო არს ჩუქნი-თჳს ლოცვაჲ დილით და საღამოთი. ესე
 სხანს მისგან, რომელ კეთილ-მსახურებითი ჩუქულება აღუქმანდ დილით
 და საღამოთი ლოცვისა ღმრთისადმი, იყო ძველის აღთქმისაშინაჲ. ესე ჩუქნი
 შეგვიძლიან ვინილოთ მაგალითისაგან დავით წინასწარმეტყუქნილისა. თუმ-
 ცალა მშვიდი სული დავითისა ყოველთჳს •სწრაფდა ღმრთისადმი ძლიერისა
 და ცხოველისა და აქებდა უთა ლსა ყოველსა ჟამსა »
 (თსაღ. 33,2), გარნა დილა და საღამო იუვენ მისთჳს ისრეთნი დრონი,
 რომელთა შინა უმეტესად აღამაღლებდა უფლისადმი კედრებათა და ურკათა
 სულისა თჳსისათა: მწუხრი დილეულ და სამხრად მიუთ-
 ხრობდე, და კოტყოდე და ესმეს უთა ლსა ხმისა ჩე-
 მისა (თსაღ. 57, 17). ამ სახითვე წინასწარმეტყუქნილიცა დანიილ,
 უცხოსა ქუქნიანსა ბაბილონსა შინა მყოფი, მიმართვიდა თჳსსა და გულ-
 სა იერუსალიმისადმი, რომელიცა უთა ლმან აღიჩინა სამკვიდრებულად თა-
 ვისა თჳსისა, იღრეკდა მუხლსა დღეში სამ-გზის, ილოცვიდა და მად-
 ლობდა ღმერთსა თჳსსა.

ამ გარნი მაგალითნი წმიდათა კაცთა ძველისა აღთქმისა ეკკლესიისა-
 თანი საგმად გვითხრობენ საჭიროებისა და უაღრესობისა-თჳს დილის
 და საღამოს ლოცვებისა. მაგრამ უწარჩინებულესი და უძლიერესი ამათსა
 არის მაგალითი ახალსა აღთქმასა შინა მხსნელისა და შუამდგომელისა
 ჩუქნისა უფლისა იესო ქრისტესი და მოწაფეთა მისთა. სახარების ის-
 ტორიიდან ჩუქნი ვხედავთ, რომელ უთა ლი ჩუქნი იესო ქრისტე დი-
 ლის და საღამოს ჟამს განვიდოდა მუუდროსა ადგილსა ლოცვად. წმიდა
 მახარებელი მარკოზ შენიშნავს, ვითარმედ მეორესა დღესა, შემდგომად
 განკურნებისა სჯომან-პეტრეს სიდედრისა, უთა ლი იესო აღსდგა რა დი-
 ლით განვიდა უდაბნოსა ლოცვად: და განთიად რიჟკრასჳსა
 დღენ აღსდგა და გამოვიდა მიერ და განვიდა უდა-

ბნო ს ა ა დ გ ი ლ ს ა და მ უ ნ ი ლ ო ც ვ ი დ ა (მარ. 1, 35; ლუკ. 4, 42). კვალად სხარების ისტორიისაგან ვხედავთ, რომელ წოდებას უფალ-
მან ხუთითა ზურითა და რჩითა თევზითა განაძღო ხუთი ათასი კაცი,
შემდგომად ამისა წარვიდა იგი მთად ლოცვისა-თჳს (მატ. 14, 23; მარ.
6, 46; იოან. 6, 15). ამ სახითავე ახსენების, რომელ უფალი მრთელ-
სა ღამესა განატარებდა ლოცვასა შინა (ლუკ. 5, 16. 6, 12. 9, 28.
მატ. 14, 3).

ეგრეთვე წმიდანი მოციქულნიცა უფლისანი და მოწაფენი მათნი, მა-
გალითისაებრ უფლისა, დიღის და საღამოს ჟამს ატარებდნენ უმეტესად
ლოცვაში. რომელსაც მახარებელი ლუკა იტყვის: ვითარმედ წმიდანი მო-
ციქულნი იესო ქრისტესნი უკვლად წმიდის დედით-ურთ შეკრებოდნენ
სახლსა შინა იერუსალიმისასა, და იყვნენ განკრძალულ ლო-
ცვასა და კედლებასა შინა (საქმე მოციქ. (1, 14); მაშინ,
რასაკვირველია, იგინი აღაკლენდნენ გულთათჳსთა ამაღლებულისა მათგან
იესოსადმი, ჟამთა დღისა და საღამოს დაწებისასა, შეაკვდრებდნენ მას
თჳსსა ცხარებასა და სთხოვდნენ უნებელად დაცვასა თჳსისა მტრისა
სამწყოსასა მტერთაგან ხილულთა და უხილავთა. —

შემდგომთა დროთა შინა წვეწვინცა ქრისტეს ეკკლესიისანი, შეერთ-
ბულნი მტკიცითა კავშირითა ქრისტეანობრივისა სიყვარულისათა და შე-
იწრებულნი გარეგან ურწმუნოთაგან, დიღის და საღამოს ჟამს, დღისით
და ღამით, აღსწრულებდნენ თავიანთ ლოცვებს, და ამისთჳს შეიკრიბე-
ბოდნენ დიდ-დიდითა საზოგადოებითა. მათ საზოგადოთ აქუნდათ გრძნო-
ბანი სიხარულისა და მადლობისანი უფლისადმი, — სურვილი და სასრება;
და ამისთჳს მათ სურდათ შეერთებულს ლოცვაში ამაღლებს უფლისადმი
გულთა და გონებათა, აღესებულთა დიდების-მეტყუელებითა და მადლო-
ბითა, ვითარცა ერთისა უწმიდესისა და უსიამოვნესისა მსხუჭრზლისა.
ამის-თჳს, რომელთაცა აღწერეს კეთილ-მსახურებითი ცხარება ძველთა
ქრისტეანეთა, მრავალსა გვითხრობენ ჩუქნ მათის საზოგადო ლოცვებ-
სა-თჳს დიღის და საღამოს ჟამთა შინა.

განა თხნიერ სარგადათა ლაგუათა, ახსენებენ კერძობითთა დ შინაურთა ლაგუათაცა დღის დაწეობასა და დასასრულსა შინა. — მესამე საუკუნეში წმიდა კიზიანემ ჭსთქუა ჩა, რომელ ყამნი: პირველი, მესამე, მეექვსე და მეცხრე ძველითგანვე იუზენ შეწირულნი ლაგვისათჳს, განაგრძელებს: « ამისთჳს ჯერ-ახს ჩუჭნდაცა, რათა ვილაგოთ დილით და საღამოთი ». მეოთხე საუკუნეში კერძობითი ჩუკულებისა-თჳს ქრისტიანეთა ლაგვად ღამის დაწეობის და სანთლის აღნთების დროს, იტყვის წმიდა კასილი დიდი ესრეთ: « მამათა ჩუჭნთა კეთილად განიზრახეს მიკუბება მწუხრისა აჩა დუმილით, აჩამედ მადლობით უთულისაღმი ». ეგრეთვე ნეტარი იერონიმი იტყვის დილის და საღამოს ლაგვისა-თჳს: « უკვლამ იტის მესამე, მეექვსე და მეცხრე ყამი; ეგრეთვე დილა და მწუხარი, ესე იგი ყოველმან იტის მოკვალეობა ლაგვისა ამა დროთა შინა ». კვლად ესე სჩანს მოძღვრებისგან, რომელსაცა აძლევენ მამანი ეკვლესიისანი ქრისტიანეთა, თავიანთ დროს: მაგალითებრ წმიდა იოანე ოქრო-პირი იტყვის: « მე მსურს, რათამცა ლაგუა იყოს ჩუჭნ შორის ყოველთჳს, და თუმცა აჩა ყოველთჳს, მრავალგზის, უკეთუ აჩა მრავალგზის, რადენმე გზის მანც, ახუ დილისა და საღამოს დროსა ». მსგავსადვე ამისა ნეტარი იერონიმი აჩიგებს ერთსა ცოლშვილიანს ქრისტიანსა, რათა იგი აჩვენებდეს მაგალითს შვილებთა თჳსთა ლაგვისა-თჳს დილით და საღამოთი: « ჯერ-ახს, იტყვის იგი, რათა პირველ დღის დაწეობისა ასწავმაწვილსა აღდგომა ლაგვისა და გალობისა-თჳს და აგრეთვე საღამოთიც, რადესაცა აღენთებიან სანთელნი, ყრმათაცა შესწირონ ღმერთსა სამწუხრო მსხუერპლი — ლაგუა ». და ესრეთ უადრესობა და საჭიროება ლაგვისა დილეულისა და მწუხრისა მტკიცდება აჩა მხოლოდ ამა დროების მნიშვნელობითა, აჩამედ თჳთ იესო ქრისტეს და წმიდათა ძველთა ქრისტიანეთა მაგალითითა.

მთარგმნ. რუსულით

დიაკონი ბესარიონ ზედგინიძე.

ს ი ტ ე უ ა ,

დღესა ქრისტეს შობისასა.

და სიტყვა იგი ხორციელ იქმნა.

იოან. 1, 14.

ამათ მოკლეთა სიტყუათა შინა, ძმანო, შეიტვის ყოველივე სიმაღ-
ლე და სიღრმე ყოვლად-დიდებულისა ამის საიდუმლოსა, რომელსა დღე-
სასწაულთს აწ წმიდა ეკლესიაჲ. და ს ი ტ ე უ ა ი გ ი ხ ო რ ც ი ე ლ -
ი ქ მ ნ ა: მეორე პირი ყოვლად-წმიდისა სამებისა, საღმრთო სიტყუაჲ,
შობილი უწინაჲს ყოველთა საუკუნეთა აწსებისაგან ღმრთისა მამისა, შე-
ერთდა აწ ბუნებისათანა კაცობრივისა, მაცხოვარი ჩუწნი, და შეერთდა,
ვითარ იგი გუასწავებს წმიდა ეკლესიაჲ, გ ა ნ უ ყ ო ფ ე ლ ა დ, შე უ რ -
წ ე მ ე ლ ა დ და უ ც უ ა ლ ე ბ ე ლ ა დ. გ ა ნ უ ყ ო ფ ე ლ ა დ; რამეთუ
ღმრთაება და კაცება შეერთებულნი იესო ქრისტეს შობის, აწადეს აწ
დასცხრებიან შედგინებად ერთისა პირისა; იგი საუკუნოდ ეკების მით,
რადგან იქმნა აწ, — ღმერთად და კაცად. შეურწმულად; რამეთუ ღმრთაება
და კაცება აწ შეურწმულ-იქმნენ უამს ამას ერთად რადმე ახლად აწ-
სებად, აწამედ განაგრძობენ შედგენასა ერთა სხუა და სხუათა აწსებათა-
სა, შეერთებულთა რდენ ერთსა ღმერთ-კაცსა შობის. უ ც უ ა ლ ე ბ ე -

დად; კინათგან აწეს კაცება აწა შეიტყუალა ღუთაებად, აწეს ღუთაება
 აწა შეიტყუალა კაცებად; აწამედ ერთმან და მეორემანცა აწესებამან დაი-
 ტყა ყოველივე ივსება, თვნიერ წამელთა ყოფად ვერ-შემძლებელ-აწს.
 შემდგომ ესე ვითარისა მხლელისა და საკვირველისა შეერთებისა ღუთა-
 ბისა კაცებისა თანა, იესო ქრისტე აწს ჭეშმარიტი ღმერთი, ყოველ-
 სავე შინა თანასწორი მამისა და სულისა წმიდისა, და ამასთანავე აწს
 ჭეშმარიტი კაცი, ყოველსავე შინა მზგავსი ჩუწნი, თვნიერ ცოდვსა. და
 ს ი ტ ყ უ ა ი გ ი — ხ რ ც ი ე ლ . ი ქ მ ნ ა ! —

ღრმად განხილუაჲ საიდუმლოისა ამის თვსითა, კეთილ-მოწიწებითიცა
 გულის-ხმის-ყოფითა, გამოძიებად, ვითარ-სახედ უსაზღურო იგი ღუთა-
 ება შემძლებელ-იქმნა მიღებად სამარადისოდ ხატსა მიწიერისა კაცებისა-
 სა, აღნიშნუდაშცა, ძმანო, შეურაცხყოფასა საიდუმლოისა განხორციელებ-
 ბისასა და განკუთუნასა უძღურისა მიერ გონებისა კაცობრივისა ესე ვი-
 თარისა შემძლებელობასა და ძალსა, რომელნი აწაოდეს აქუნდა მას. კუა-
 ლად მოციქულმან ჰაკლე გამოჩინებასა ღუთისასა ხორციითა უწოდა საი-
 დუმლოდ, რომელი აღმატების ყოველსა გულის-ხმის-ყოფასა ჩუწნსა.
 დიდ აწს კეთილ-მსახურებისა საიდუმლო: ღმერთი გამოსჩნდა ხორციითა
 (ა)! — და უკეთუ ჰაკლესა-თვს, რომელი აღტაცებულ-იყო ვიდრე მესამე
 ცადმდე და ესმნეს სიტყუანი იგი, რომელთა ენასა კაცთასა ვერ ძალ-უძს
 გამოთქმად (ბ) გამოჩინება ღუთისა ხორციითა იყო დიდად საიდუმლოდ.
 მასა ჩუწნთვს, რომელნი ვართ, შესაძლო აწს ყოფად უფროს შორს
 საწმუნოებითა ჰაკლესაგან, ვიდრეა იგი იყო მესამისაგან ცისა ადგი-
 ლობით, ჩუწნთვს განხორციელება ძისა ღუთისა მარადის იყო და იქ-
 მნების უდიდეს საიდუმლოთაგანად.

გარნა, ძმანო, ჩუწნი აწა თანამდებვართ გარე-მიქცევად ყუწად-ღებისა
 ჩუწნისა საიდუმლოისაგან განხორციელებისა მისთვს, წამეთუ იგი მიუწ-
 თამელ აწს, საწმუნოება შეერთებისა ღუთისა კაცებისათანა მაცხროვრი-

(ა) 1 ტიმოთ. 3, 16, (ბ) 2 კორინ. 12 4.

სა მიერ ჩუქნისა მსახურებს საფუძვლად ცხოვრებისა ჩუქნისა; მისთანა განუყოფლად შეერთებულ არიან ყოველნი დღღმაცნი ქრისტიანეთანი. მისგან თანამდებ არიან მიღებად ძალისა და ცხოვრებისა თანამდებობანი ჩუქნისა; მას შინა არიან წყარონი სასოებისანი თუთ სასუკუშონი, და ამისთვის ქრისტიანესა არათუ ოდენ ძალუძს, არამედ თანამდებარსცა კეთილისათვის სულისა თვისისა მტკიცედ პერობად გონებასა შინა თვისსა დიდისა მის ჭეშმარიტებისა, რამეთუ მაცხოვარი მისი არს ღმერთი და ზოგად კაცი. სიტყუა ღმერთისა მოითხოვს ოდენ, რათამცა ჩუქნ განვიზრახვიდეთ გონებასა შინა ჩუქნისა დიდისა მის ჭეშმარიტებისა:—თვის ვითარცა ჯერ-არს,—და არა მივიზიდებოდეთ განუსჯელითა მისნობითა გულის-ხმის-ყოფისათა, არა მრაცხუქლნი მისნი ღონისძიებად ღმერთისა სიბრძნისა.

თანა-ხატქმნილთა ამის განფრთხილებისათა, ვიკადროთ, ძმანო ჩუქნ-ცა კრძალულებით აღნილუად გონიერთა თუაღთა ჩუქნისთა ყოვლად-დიდებულსა ზედა საიდუმლოსა განხორციელებისა მისა ღმერთისა, რათამცა ვინილოთ, რაჲ მოგუქნიტების ჩუქნ მის მიერ, და რაჲცა მოითხოვების ჩუქნგან, მისმიერგა.

წინასწარ-მეტყუქლმან, დაკით, მხილველმან ოდესმე სულისთა მექმე იგი მოსულაჲ მისა ღმერთისა ხორციითა, ჭხადა ყოველთა ერთა მსახურებად მისსა, არამედ მსახურებად შიშით, და მხიარულებად წინაშე მისსა, არამედ მხიარულებად ძრწოლით: ჭ მ ო ნ ე თ უ თ ვ ა ლ ს ა შ ი შ ი თ და უ გ ა ლ ო ბ დ ი თ მ ა ს ძ რ წ ო ლ ი თ (ა)! რაოდენ უმეტეს განვიზრახვით ამის თქმულისა-თვის დაკითხისა, მით უმეტეს ვინილავთ, რამეთუ იგი მოღებულ-არს ვითარცა თუთ არსებისა მიერ ყოვლად დიდებულად აღსრულებულისა, რომელსა აწ მოვიხსენებთ ჩუქნ. საიდუმლო განხორციელებისა ნამდვილ იზურობს თვის შორის ყოველსავე, რაჲსაცა ოდენ ძალუძს სულიერყოფად ჩუქნდა და გამომხრდად სასოებისა ჩუქნისა;

(ა) ფსალ. 2, 2.

აწამედ მასვე უამსა შეიტყუების მის შორის ყოველივე, რომელსა ძალუძს განღიძობად უზრუნველთა და შეშინებად აწა ღირსთა.—

მხსნელი ჩუქნი აწს ღმერთი ყოვლისა შემძლებელი; და ესრეთ, ქრისტიანეთ, შენდა აწა ჯერ აწს, რათა გეშინოდეს მტერთა მიერ შენის ცხროვებისათა, მტერთა მიერ ჭეშმარიტებისა და კეთილ-მოქმებისათა. დაღათუმცა ყოველნივე მძლავრნი სოფლისანი, ყოველნივე ძალნი ჯოჯოხეთისანი აღიჭრუნეს შენ ზედა, შენ, ვიდრემდე აწა განუღებო მაცხროვასა შენსა, სრულიად უშიშარ ხარ: ვინათგან გერკინ შემძლებელ-აწს გამოტაცებად შენდა ხელთაგან მის — ყოვლისა შემძლებელისათა! — იგი, უკეთუ საჭირო აწს მისსა, შე ს ძ რ ა გ ს ა რ ა თ უ რ დ ე ნ ქ ჩ უ წ - უ ა ნ ა ს ა , ა რ ა მ ე დ ც ა თ ა ც ა (ა), აწამედ აწა დაუტყუებს სულსა შენსა ჯოჯოხეთს შინა, ა რ ც ა ჭ ს ც ე მ ს წ შ ი დ ა ს ა თ ჯ ს ს ა ს ი ლ უ ა დ გ ა ნ ს ა ხ რ წ ე ლ ს ა (ბ). — მხსნელი ჩუქნი აწს ღმერთი ყოვლად ბრძენი: და ესრეთ, ქრისტიანეთ, სრულიად თავის-უფალხარ შენ სამწუხარლსაგან საშიშროებისა, რამეთუ განიხთა სარწმუნოებისა და ცხროვებისათა, რომელთა გასწავებს შენ სახარებად; ვერ ძალუძსთ მომადლებად შენდა ცხროვებისა საუკუნოს; შენ უმალლეს ხარ მათ სამძლავროთა იჭრუნელებათა, რომელთა ქუჭრდომილ იუზენ, თვთ უმჯობესთა კაცთაგანნი, რომელნი მიიწიგნენ ცნობისადმი ღმრთისა გონებითა საკუთრითა. თვთ მხოლოდ შობილმან ძემან, რომელი ი ყ რ წ ი ა ღ თ ა შ ი ნ ა მ ა მ ი ს ა თ ა (გ) აღვიარა შენ ღმერთად: ესე ვითარსა აღსარებასა შინა, მიუცილებელობითა, ყოველივე აწს ჭეშმარიტება, ყოველივე აწს ნათელი და ცხროვება! — მხსნელი ჩუქნი აწს ღმერთი სარწმუნო ყოველთა შინა სიტყუათა თვსთა; და ესრეთ ქრისტიანეთ, ირწმუნენ, მტიკედ ირწმუნენ დიდნი და დიდებულნი აღთქმანი მისნი, რაოდენმცა იგინი გეჩუქნებოდენ ამალლებულად აწინდელსა სიგლახაკესა შენსა ზედა და მეცნიერებასა-ცა შენსა: უმჯსწრაფლეს წარხდების ცაჲ და ქუჭრანა, ვიდრეცა დაშთუ-

(ა) ეპრა. 12, 26, (ბ) ფსალ. 15. 10. (გ) იოან. 1, 18.

ბის აღუსრულებელად დაღატათუ ერთი სიტუა მისი. მან აღუთქვა მძლე-
 ველსა მას დაჯდომას თვისთანა საყდაჩსა ზედა დიდებისას; — და შენცა,
 უკეთუ იკნებ, კითარცა კეთილი მხედარი ქრის-
 ტესი, სიმატლისა — თვის (ა), იქნები, უცუალებელად იქმნე-
 ბი რდესმე მჯდომარე მისთანა ამას საყდაჩსა ზედა, დაღატათუ ყოველ-
 სავე ცხოვრებისა შინა შენსა არა გაქნდეს, სადა თავი მიიღრიკო, და-
 ღატათუ ყოველნივე გრაცხდენ შენ ნაკევად სოფლისა.

რამ აიძულებდა მოციქულთა თავსდებად ყოველთა შრომათა და სა-
 შიშროებათა, უმწესტყუალებსთა სიგლახაკეთა და შეუწაცხუთათ სოფლი-
 სა მიერ, თვით მათ სატანჯუტლთა და სიკუდილთა? ამას, მოგვიგებს
 ყოველთა წილ მოციქული ჰაკლე, რამეთუ კიცი მეკინცამ წამს,
 და მოწმუნე ვარ, რამეთუ იგი არს — მაცხოვარი ჩემი, — რამელი არს
 ღმერთი, ძლიერი, რამელი დაიცავს წინდსა ამას
 ჩემსა ვიდრე დიდებულისა მოსტლისა თვისსა (ბ). რამ აიძულებდა მოწა-
 მეთა შეუწაცხუთად ყოველთავე ძლიერებათა მეფეთა და მთავართა ქუტყა-
 ნისათა, ყოველთა მძვინვარებათა მძლავრთასა, არათუ რდენ არა უღტოლუად,
 კინლა ძიებად სიკუდილისა? — იგი, რამეთუ მაცხოვარი, რამლისათვის იგი-
 ნი შესწირვიდენ თავთა თვისთა მსხუტრზლად, არა უძლური კაცი, რამ-
 ლისა ხელმწიფება, ვერ, შემძლებელ არს განვრცომად საზღუართა გარე
 ამის ცხოვრებისათა, არამედ ღმერთი მართლ-მსაჯული, და ყოველისა შემ-
 ძლებელი, რამელსა ჰქადაგებენ ქრისტიანნი: ვინათვან მას შინა შეიტ-
 კების ყოველთა მიერ ძიებული, და გერავისგანმე არა ქრისტიანეთა სი-
 ბრძნის-მოყუარეთაგან ვიდრე აქამომდე არა ჰყუნელი კლიტე განხსნად
 თვით უმაღლესთა კითხუათა სიბრძნის-მოყუარებისათა. რათამცა დაჯამტიკი-
 ცო ესე დიდებულ ჰქმნარტებად, მე არა წინადაგიკებ თქუტნ, ძმანო
 თრიად გარდალებულთა გულის-ხმის-ყოფათა, დაუტეკებ სხვით კერძო
 შეკლის სამოწათოთა განზრახუათა და ცილლობათა, დაუტეკებ თქუტნ.

(ა) 2 ტიმოთ. 2, 3. (ბ) 2 ტიმოთ. 1, 12.

თა უუარად-ღებთა მხალად მას ზედა, რამეთუ თავით თჳსით ჯერ-არს მიღებად უუარად-ღებისა ყოველთასა და კაცად კაცადისა.— ესე არს— ღმერთი და კუთუნილება მისი ჩუწნდამო,— კაცი და წინათ განმზადებულება მისი,— სათუელი და ბედნიერება მისი. დავამტკიცებ, რამეთუ ყოველნივე ესე საგანნი იქმნებიან ცხადნი და ადვილ-გულის-ხმის-საყოფელნი ოდენ ჟამსა ნათლის ვარსკვლავისა მის ბეთლემისსა.

და პირველად არსება ღმერთისა და კუთუნილება მისი ჩუწნდამო. ვინაღვის შემოქმედმან ყოვლად-ბრძენმან ფრად მრავლად გამოაცხადა თავი თჳსი შექმნასა შინა სოფლისა და კაცისასა, და კუთუნილებად უმეტეს გამოაცხადებს განგებასა შინა მისსა და სხვისასა; ამისთჳს არა საკვირველ არს, ძმანო, რამეთუ თჳს უხავან გონებადნი, სათუეძველთა ზედა ამით გამოცხადებათსა, და განგრობასა საუკუნეთასა წარმატებულმან შეადგინა სკამო არა მტირელი სწავლად ღმერთისათჳს ჳ სრულებათა მისთა, არსებისა-თჳს მისისა ჳ მოქმედებათა სოფელსა შინა, არამედ რადსადმდე, ვითარცა საცნაურ-არს, განივრცობდნენ განსაკუთრებულად ამისსა უმწუჭრავალესნი წარმატებანი გონებისანი?— მისადმდე, რამეთუ მან, დამხუნა მრავალნი კერპნი, დამტკიცა ერთ გონისა და მარადის გულის-ხმის-ყოფა მხალისა ღმერთისა, ვითარცა არსებისა სულთა და ყოვლად-სრულისა. შორს წარსულად არსება სტემდა თჳთ გონება იგი ჳსწავლითა მათ მისითა ერთობისა-თჳს ღმერთისა. ამით შორის განუცხადებელი გრძობად აძულებდა წარსულსა უშორეს ვინათგან, ერთობა არსებისა საღმრთოსა, ესოდენ ღირს ჰატრიტული შესწორებად მრავალ-ღმერთობისათანა, ყოფილი მოღებული თავით თჳსით, არა წარმოუდგენს ჯერეთ გონებისა თჳსათა არა რადმეს განსაზღვრულსა სახესა არსებისასა, ნამდვილ (ჳსჯდა გლახაკი გონებად) ღმერთი არს გონება ყოვლად სრული, და რასა ჳსცნობდა იგი, ოდეს არა იყო არა რადმე, გარდა ღმერთისა?— ღმერთი არს სიუჭარული უგანწმედილესი: და რად იყო საგანად ამის სიუჭარულისა ვიდრე წარმოებადმდე ქუწყანასა ზედა დახადებულთა?— ღმერთი არს სავსება არსებისა და შემძლებელობისა: და რადთა გამოჩნდებოდა იგი და მეორეცა საუ-

გუნესაგან? — ვხსოვით (ხგონებდენ ჭილასოჭოსნი), რამეთუ ღმერთი
ხსენობდა საუკუნოობისაგან და შეიუწარებდა თავსა თვსსა, აღნიშნავს არა
აღსნასსა, არამედ ოდენ განგდებასა გითხვისასსა. და რამეთუ დასასრულად
ხგონეს მათ აღსნაჲ მისი? — მით, რამეთუ თუთ ერთობისა არსებისა
ღმერთისა, რომლისათვის გონება ესრეთ ღირს-საქებულად იღმწიდა ოდეს-
მე პირისპირ მრავალ-ღმერთობათა, განიზრახეს დაწესილებით, სიწმიდის
შპარობით სხუა და სხუა სახითა სიმრავლისათა და წინააღმდეგობებარეობ-
ბითა, რათამცა აქუნდეს ესრეთ სახედ დაღათუ რომელიმე გამოსახუა ღმრთა-
ებისა. წა მთებისათვის ამის არა ბუნებითისა გამოსახვისა, მიიღეს სო-
ფული, მიიღეს სოფული, და მიუღეს მას დასაბამი, იწყეს სხუა და სხუა-
თა ღონეთა მიერ შეუწინება მისი ნაწევარსა საღმრთოსა ბუნებისა, შეერ-
თება ცნობისა მიმართ ღმერთისა, ვითარცა იგი მიუტოლებელი შეთქმულებად,
მგონებულთა ამის მიერ განცხადებად თავთა ოჯსთა სახითა ცხოვრებისა
საღმრთოსათა. განცხადება ბნელი და შესაბრაღისი! ვინათგან რაჲ სწარ-
მოებს მის მიერ? სოფული განღმრთების, არამედ ღმერთი გარდამო-
ვალს წესთა შორის დაბადებულთასა, ნაცუღად უცნაურისა, არამედ საკ-
მალსა ცხოვრებისა საღმრთოსა. გამოჩნდების ტყვილი საცრება ნახე-
ვარ ღმერთისა; შემოქმედი მოვალს დამოკიდებულად თუ ორულისაგან
შექმნულისა, ვითარცა საჭირო საკსებისა-თვის არსებისა მისისა; უსაზ-
ღვრო იწყებს ერთბამად სოფლისაჲ ანა ქუჭმდებარებად განშლათა, ხარის-
ხითი ხარისხობათა, და კინლა სრულ ყოფათა. არამედ, რაჲ არს უცუ-
დეს და უწინააღმდეგეს ღმერთისა, — რაოდენმე აწ სოფული ქუჭმდებარეჲ არს
არსებობათა და ნივთიერთა და მნობითთა: ამისთვის ჯერ იყო საკ-
ვულებანებისაცა ამის შეღებად რომელსამე სახესა შინა არსებისა საღ-
მრთოსასა; — და იგინი შეღებულ არიან, — ვითარცა განურთმედი შეთქ-
მულება ცხოვრებისა და სრულებათა საღმრთოთა, რომლისა დასაბამი და-
ფარულარს ვითარცა სიღრმესა შინა თუთ საღმრთოსა ბუნებისასა! . . . —

ესე-ვითარსა დაუვალსა სიბნელსა და ესე-ვითარსა სრულებასა შინა
უღირსსა ღმერთისა გულის-ხმის-ყოფისათვის შევალს, ძმანო, სიბრძნე . . .

ცხოვრობი, მდეს მთიანეთის ზღვას ღმერთისა-თჳს და აწსებისა მისისა.—
სადა უკუდგომე ესე ამისთჳს, წამეთუ ვიდრე აქამომდე ნებაჲს უმჯობეს
ბრძნობას და სტინიონთათჳს, ვიდრეა ქრისტეს-
თჳს (ა);— ვინათჳს ქრისტეანობასა შინა,— საიდუმლოსა შინა გან-
ხორციელებისა ძისა ღმერთისასა, მათ-მიერ ქადაგებულსა, ივერობის სახე-
ლდობ იგი, რადცა აუღს გონებისა, და რადცა ეძიებს იგი სასესებისა-
თჳს გულის-ხმის-ყოფათა თჳსთა ღმერთისათჳს. ნამდვილ. უკეთუ სასესე-
ბისა-თჳს აწსებისა, ძალნი და სრულებანი სადმოთოთანი საჭირონი სამა-
რადისოდ და სრულიად მრთულ გამოჩინებანი მითნი რადთამე; ამისთჳს
რად უმჯობეს აწს საკუთრებისა მის და მიუწოდებულისა გამოჩინებისა,
რამელითა ღმერთმან მამიანს უკუდადმრთულ გამოჩინა თაჳი თჳსი საუ-
კუნოობისაგან შობითა ღმერთისა ძისათა და გამოსულთა ღმერთისა სული-
სათა?— და შემდეგელ აწსა შედარებად ამისთანა წინადადებულსა გამო-
ჩინებასა აწსებისა ღმერთისასა წარმოებისა მიერ საუკუნოობისაგან სათუ-
ლისა, საჭიროებისაგან შემოსაზღვრულისა სხუა და სხუათა კუთხნილუ-
თა შინა, უსრულისა, აწს უკუდად-მრთელისა, და აწს რადთამე აწს სწო-
რისა უკუდად სრულისა აწსებისა მიმართ, რამელმან გამოჩინა თაჳი
თჳსი?— უკეთუ ნეტარებისა-თჳს ცხოვრების სადმოთოსა წინა-დაიდების
მიუცილებლობა ღმერთისა შეერთება რამელისამე ნათლისათანა, სიუწარუ-
ლისა, თავის-უფლებისა, მოქმედებისა: მაშა ვითარა შეერთება აწს უს-
რულესი და უნეტარესი მისსა, რამელი აწსებობს საუკუნითგან სამთა
შორის ზირთა უკუდად-წმიდისა სამებისათა, რამელთაგანი თჳთოული
ჭეულობს გონებითა, თავის-უფლებითა, მოქმედებითა, და უკუდგომე ერთ-
ბამად შეადგენენ ერთსა ცხოვრებასა— უკუდად სანატრელსა, და ერთსა—
უწმიდესსა მოქმედებასა?— ესრეთ სახედ საიდუმლოდთა განხორციელე-
ბითა ძისა ღმერთისათა დაიხსენებინა თაჳით თჳსით უმთავრესნი კერ გუ-
ლის-ხმის-ყოფანი გონებისანი შესახებულად სახესა აწსებისა ღმერთისასა.

(ა) კოლას. 2, 8.

ჟამსა ამას განმხორციელებდა აწსებისა ღმრთისა იბურობის უოკლითაჲ
ძალითა, და განმხორციელა მისი განშორების სრულიად; და შეცვულე-
ბა თავსა შორის თვისსა თავისუფლებისა და სიუკარული, რომელი აწს
შემოქმედებრი განქარების, და ქრისტეაწესება აწსებისა მიმართ მისისა
დაბადებულთა უარ-იქმნების: სახე აწსებისა ღმრთისა გამოკალს ბნელისა
მიერ და გამოჩნდების განყოფილთა სახეთა შინა, — აწამედ თვნი-
ერ შერევისა სახესა თანა სოფლისასა, თვინერ შელებისა მას შინა სა-
ხეთა დაბადებულთასა, რომელი უსახო-ჰყოფენ მას. ესე ვითარისა აღორ-
ძინებისა ცნობათა ჩრქნთასა ღმრთისა-თჲს სათანადო იუმცა მიუცრილებე-
ლად შედგომილებად განხორციელებისა ძისა ღმრთისა: ვინათგან მოსრული-
სა მისი სასოფლად შეუძლო იყო აღსრულებად თვნიერ მისსა, რათამცა
ჟამსა ამას აწა განელო, ესრეთ ვჭსთქრათ, თჲთ შინაგანი განსაწმედელი
ღმრთისა, და აწა გამოსჩნდა დაფარული სახეც ცხოვრებისა საღმრთოსა.
აწა ამის უოკლისა განმანათლებელისა საიდუმლოსა მიმართ ჟერაჩიანსა
უოფად თჲთ ამისებრ მიქცულ თრქანი უოკელთა ბრძენთანი, რომელი
განძლიერდებიან ცნობად აწსებასა ღმრთისასა? — შირისა მიერ ძისა ღმრთი-
შესაძლო აწს ხილრად ღმრთისა ესრეთ, ვითარცა •გი აწა სადაწე ხილულ
აწს სრულიად სოფელსა შინა (ა).

მზგავსადჲე ამისსა ჟერ აწს თქმად გუთრნილებისათჲსცა, რომლითა
ღმერთი, ვითარცა შემოქმედი იუმოვის ქმნულთა თჲსთათანა, და უსა-
გუთრეს აწსებათა მიმართ გონიერთა: განხორციელებითა ძისა ღმრთისა-
თა, მრავალ-ძნელი ესე საგანი სიბრძნისა, გამოსცხადების თჲთ უმაღ-
ლესითა ხარისხითა. და შირკელად მოწმუნე ამის საიდუმლოსა ვერ შემ-
ძლებელ აწს უკრქრ ვითხრად: ზრუნავსა ღმერთი დაბადებულთა თჲსთა-
თჲს? ვერ შემძლებელ აწს ვერცათუ იჭრნეულებად მისთჲსცა, რამეთუ
განგებულა ღმრთისა განივრცობის უოკელსა ზედ ქრისტესასა შინა აწა
კმაქმნილი ზრუნვითა სასოგადლოთა რამეთუ ქრისტეობარე არიან მისსა

(ა) იოანე 14, 9.

ყოველივე თავისუფალნი მოქმედებანიცა კაცთანი. წინააღმდეგ ჭხედანს
თუთ მას საზღუარსა, რომლისადმი შემძლებელ-არს განკრცომად მახლ-
ბელობასა შემოქმედისასა შექმნულთა მიმართ და უფროსდა კაცისა მი-
მართ: საიდუმლო ხორციელებისა აძლევს მას გულის-ხმის -ყოფასა, რა-
მეთუ, არა მიმხედველი უზომოებისა სი'ოჩისასა შორის ჩუქნისა სათნო
უხისს განდამოსულად სიმცირისადმი ჩუქნისა, ყოფად ჩუქნისთანა შეკრ-
თებითა თუთ უსაშუალოთა და ნამდვილითა, არათუ ოდენ ზიარებად ჩუქნ-
და ცხოვრებისა მიმართ თვისისა საღმრთოსა, არამედ ზიარებადცა სახესა
ჩუქნისა არსებისასა. რადენნი გულის-ზრახუანი თუთ უმაღლესნი აღი-
ძრვიან ყამსა ამას გონებისა შინა წინათ-აღნიშვნისა-თუთ კაცისა ! და ეს-
რეთ კვალად ბედნიერებით განეშორებიან ვერც გულის-ხმის-ყოფასა შეც-
ნიერებისა, შესახებელად კუთუნილებათა გონიერთა შექმნულთასა მათისა
მიმართ შემოქმედისა !— ვინათგან, მოიხსენეთ, რაჟთა ზომიერ ჭყოფ-
და გონიერება ამას კუთუნილებასა ?— ანუთუ უბრძანებდა კაცსა გმაყოფად
ერთითა ზნეობითითა მიმზგავსებითა ღუთებისათა, თუნიერ სასრებისა
ნამდვილ შეკრთებითა თვისისა ზირველ მზგავსებისა თანა; ანუთუ აძუ-
ლებდა მისწრაფებად მისსა მიმართ, რათამცა ყოველითურთ წარსწყმიდოს
დასასრულ თუთი ნამდვილი არსებაჲ შეკწყმითა დაუსრულებელისათანა.
რწინი განწირულებანი თანაჴსწორ შესაბრალისნი, რომელთა შორის ჴსწავ-
ლითა განხორციელებისათუთ ძისა ღუთისა იჩუქნების საშუალი ოქროსა;
ვინათგან ამის სწავლისა მიერ ცხადად იხილუების, რამეთუ გონიერი არ-
სებანი შემძლებელ-არნი არა მიმზგავსებად ოდენ შემოქმედისა თვისისა,
არამედ უმწუჭრუალესადცა შეკრთდებიან მისთანა; არამედ იხილუების ზო-
გად იგიცა, რამეთუ მათდა ვერ-არს მისულად ამის შეკრთებისა მიმართ,
არა წარმწყმედელი თვისსა ნამდვილსა სახესა არსებისასა, და არა დაცხრო-
მილნი ყოფად მისსა, რაჟცა არიან ბუნებისებრ თვისისა !—

არამედ, რაჟ ყოველისა უჩინებულეს არს, განხორციელებითა ძისა ღუ-
თისათა, განცხადებულ არს წინაშე ყოველისა სოფლისა, და უსაკუთრესად
წინაშე კაცთა, ესრეთ გჴსთჴათ, თუთ გული ღუთისა. ჩუქნითუც აწ არ-

დაცა არს უკუჩს სჭირება კითხუად, რადსა სახელდობ განიზრახავს ჩუწნ-
 თვს ღმერთი და უფალი ჩუწნი, და კითხრითა მოწყალებითა არს იგი
 ჩუწნდამო, რამელნი ცხადად მისდრკენ საგანისგან არსებისა ჩუწნისა
 და წმიდათა განწყობათა მისთა? მიგვიღებს იგი ჩუწნი კუადად რამელი-
 სამე უსაძუალსა შეეკრებოსა (ა) თვსთანა და შეეწყვის სიგლა-
 ხაკესა ჩუწნისა, ანუთუ თვთ გუარწმუნებს ჩუწნი. იქმნებისა ჩუწნდამო გან-
 კუთხნილ მრავალ-მოწყალებად მკურნალად, ანუთუ მხალად განმკითხუწ-
 ჯად შეუფედ. რდეს გამოხნდა ცხოვრებისა-თვს ჩუწნისა ხორცთა შინა
 თვთ ძაღ ღმერთისა, ამისთვს გამოცხადება იგი მისი უკუჩს მოგვიგებს
 ჩუწნი ყოველისავეთვს, მხილველთა მიერ ბაგათა და ჯუარისა, ვერ ძალ-
 გვიძს, რათა იჭუნეულ ვიქმნეთ მისთვს, რამეთუ ღმერთი ჩუწნი არს—
 სიუჭარული (ბ), რამეთუ იგი მარტლ-მსაჯულ არს, არამედ კუადად უმე-
 ტეს მოწყალებაცა არს, და ჩუწნი არს წარგვსწყმდებით, რამეთუ ზრუნვენ
 ჩუწნთვს, რდეს შეუძლო არს უმეტეს. შემდგომ ამისსა არს სჭირება
 არს არს რამელნიმე გონების მხედრულობანი და (*) ტეოდოციანის
 ძემან ნაცუდად მაშისა! რამელმან იხილა იგი (გ), იხილა ყოველივე გან-
 გებულება, ყოველივე სიმარტლე, და უფროსლა ყოველივე სიუჭარული
 ღმერთისა. ყამსა ამას დაგუშობის რდენ, რათა ხმაკვეთ მადლობითურთ:
 დიდება შენდა, რამელმან მოგუფინე ჩუწნისა-
 თელი?—

მის მიერ, რამელსა ვიტყოდით ჩუწნი საკეთილ-მოქმედთა მოქმედე-
 ბათა-თვს საიდუმლოთა განხორციელებისათა განსაცხადებულად გულის-
 ხმისყოფა ჩუწნთა ღმერთისა-თვს და კუთხნილბათა მისთა სოფლისა მი-
 მარტ და კაცისა, შესაძლო არს უკუჩს დამტკიცებად, ძმანო, კითხრ კე-
 თილ მოქმედ არს ნათელი ამის საიდუმლოსა, და ვერ არს ყოფად კუთ-
 ხნილბათაცა - საფუძულიანისა გულის-ხმის-ყოფისა საკუთრისა ბუნებისა
 ჩუწნისა: — ვინათგან კაცი, კითხრცა ხატი ღმერთისა მიუცილებულად წარ-

(ა) ა იოან. 1, 3. (ბ) 1 იოან. 1, 3. (*) აკადემიის ლექსიკონი სლავიანოზროს-
 სიული და საეკლესიო ცოში 4 ფურ. 276. (გ) იოან. 14, 9.

ლოდგინების უცხადესად და გულის-ხმიერად, რადენ უმეტეს ჭსტნობენ და გულის-ხმა-ჭყოფენ დიდსა სინამდვილესა მისსა. არამედ განსამრავლებელად სულიერისა სინაწილისა ჩუქნისა ნათლისაგან ვარსკუთავისა მის ბუთქმისა, განვიხილოთ განყოფილთ, ვითარცა განიბნევის მის მიერ ბნელი, დამთვარულნი დაცემულისა ბუნებისა ჩუქნისა.

რამდენად ბნელ არს გლახაკისა-თჳს გულის-ხმის ყოფისა ჩუქნისა, გლახაკისა ბუნებისა შინა ჩუქნისა? — იგი, რომელი არს მზგავს არს თჳთ თავსა ზედა თჳსსა, და იყოფების რომელსამე უკუჭ სვიანსა წინააღმდეგ-მეტყველებასა შინა, ყოვლისა სოფლისა, და თავისა თჳსისათანა; — მას, რამეთუ ბუნება ჩუქნი არა წარმოადგენს თავით თჳსით განსაზღვრულსა, განწყობილსა მრთელსა, არამედ, რომელთამე — უკუჭ წიკრთა განყოფილთა, რომელთამე შესაბრალისთა ნაწიკრთა ნაწიკრთა და უწყისთა დანაშთთა დიდისა მის განკლილისათა; — მას, რამეთუ მის შიშის უფლებს მკვიდრი, არამედ არა ბუნებითი შეკვანა კეთილისა ბოროტისათანა, დიდებულება შეუჩაგრებისათანა, სნეულება სიმრთელისათანა, ღრთის-მზგავსება უარყოფისათანა. რადეს იწყო ესე ბოროტ შემთხუჭულებითი მდგომარეობაჲ, და წარკლის იგი რადესმე? — რასა აღნიშნავს მდგომარეობა ესე ვითარა აწინდელისა ამის ცხოვრებისა, და რამდენი მის ჩუქნისათანა შემდგომ დათვლისა? რამა მართხლების აწინდელისაგან სნეულისა ყოვლითა გუთუნებითა ვაცისათა, და რამასა მოსავ-იქმების იგი შემდგომ აღსრულებისა თხრავათა ამათ? — ყოველნივე ესე ზესთა ჩვეულებითა, სიმძიმეთა ვითხვანი-უნებლიეთ წარმოუდგებოდენ გონებასა ვაცად-ვაცადისა გონიერისა ვაცისასა, არამედ გონებასი ყოველთა გონიერთანი ერთბამედ ვერ შემდგებელ იყუნენ ნამდვილისა ზასუხის გებისა ვერცა ერთსა მათგანსა ზედა. თჳთ სოცრატ, მომკუდარმან ჰატვიის-ცემისაგამოწნებითისა დიარებისა მიმართ ბუნებისა თჳსისა, მუხრსა სიკუდილის ამისასა არა უწყოდა, რამდენ სთქუას სრულიად საწმუნოდ შემდგომითა მისთათჳს. არამედ განსოცრატელებითა მისა ღრთისათა თავით თჳსით გამოსცხადენ ყოველნი ბნელნი ადგილნი ბუნებასა შინა ჩუქნისა, და ვაც-

შან ჭსტნა, ვინ იყო იგი, რაჲ არს იგი, და რაჲსა ჯერ-არს ყოფად მისსა.
რათამცა ვინილოთ ესე, ძმანო, არ სჯიროს არს მიქცევა გონებით
მბრძნობელობისა მიმართ გამსელებულთა: ხმა-არიან წრფელნი განსწრა-
ხულებანი. უურად-იღეთ! — უკეთუ თუთ ძეა ღუთისა დაუტოვებს სუ-
დარსა მამისასა, გარდამოვალს ქრისტესანად, და მიიღებს სახესა ჩუქნსა, რა-
თამცა აღგვიუჩანეს ჩუქნ ზირკელსავე ღირსებასა: უკრულ იგი აღნიშნავს
ზირკელად, რამეთუ ჩუქნ ყოველნი ვიყოფით უდიდესსა უბადრუკებასა
შინა; (სხუჭბრ რაჲსათვისმცა იგმია აღდგინებისათვის ჩუქნისა ესე ვითა-
რნი უმაგალითო საშუალობაჲ?); აღნიშნავს, რამეთუ, ჩუქნ ბოროტ-შემ-
თხუჭულებასა ჩუქნსა ვერ უძლებდით შეწევნასა ვერცა ჩუქნ თუთ, ვერ-
ცა ძალნი უმაღლესნი ჩუქნსა, ვერაჲინმე, გარდა თუთ ღუთისა, (სხუჭბრ
კაცისათვისმცა არა აღიჩინოს სხუაჲ, უმცირესი, შუამდგომელი?). შემ-
დგომ ამისსა საგულხმებელ არს იგიცა, რაჲსაგან ვხედავთ ჩუქნ ესოდნ-
სა ბოროტსა და უბადრუკებასა ნათესავსა შორის კაცთასა, რომლისა-
თვის ყოველივე უმჯობესი წარმოგვიდგების ჩუქნ ნემტად წარსრულისა:
სხუჭბრ ყოფადცა შეუძლო არს მათთანა, რომელთა წარუწყმედიესთ აღ-
გილი თვისი წესსა შინა შექმნულთასა, დაცემულ არიან ღუთისაგან და ცხოვ-
რებისა საუკუნოსა, მიცემულ არიან ამაოებასა და ხრწნილებასა, შემდგომად,
უკეთუ ხსნისათვის ჩუქნისა უბადრუკებათაგან ძემან ღუთისამან არა აღი-
ჩია სხუაჲ საშუალობაჲ, ვითარ იგი, რათამცა მიიღოს თვის ზედა ხორცი
ჩუქნი, და იქმნეს ყოველითურთ მზგაკს ჩუქნდა კაცად: იგი აღნიშნავს
ბუნებასა ჩუქნსა, არა მიმხედველმან ვნებულებასა ზედა მისსა ცოდვითა,
არს შეძლება კრულად განკურნებულყოფად და აღდგინებულ: ესე აღნიშ-
ნავს, თუთ ხორცსა ჩუქნსა ძალ-უმს ახლად შემოსუა მშუქნიერებითა და
უხრწნელებითა: სხუჭბრ, რაჲსათვისმცა მხსნელი ჩუქნი შეერთდა უკურ-
ნებელისათანა, რაჲსათვისმცა მიიღო თვის ზედა იგი, რომლისა ჯერ იყო
წარდგინებად სრულისა დახსნისა მიმართ? — დასასრულ, უკეთუ ძე ღუთისა
გამოჩინებული ცხოვრებისა-თვის ჩუქნისა ხორციითა, მისცემს აღსრულე-
ბად ცხოვრებასა ამას, არა სხუთა რაჲთამე, ვითარ სიმდაბლითა, მართმი-

ნებითა, სიკვდილითა ჯუჯარისათა: მაშა შემდგომ ამისსა არა საჭირო არს კიბუხად მისთვისცა, რამეს მიერ დავეცენით ჩუქნ, და ვითარ თანამდებ ვართ აღდგომად? მხილველი ბუგათა და ჯუჯარისა, თუთ არს შორს მხედრულნი იგი გრძნობს, რამეთუ ცაჲ წარგზწმედის უჩიებითა და ამბარტაკებითა, და არა სხულებრ შესაძლო არს მოქცევა მისი, ვითარ სიმდაბლითა, მოთმინებითა და უარყოფითა თავისათა.

კუჩადა უდიდესი ნათელი განუთინების ბუნებასა ზედა კაცობრივისა, უკეთუ ვიწყოთ განხილუა ცხოვრებისა და მოქმედებათა განხორციელებულისა უფლისათა. უწმიდესი კაცება მისი არს სახე ყოველისა კაცობრივობისა, და მას შინა, ვითარ განცხადებოდენ სრულუბანი მისნი, ვითარ იგი მოქმედებდა ყოველსა ზედა სოფელსა, ვითარითა შემძლებელბითა ჭეულობდა ყოველთა სტინიონთა ზედა, ძაღთა ზედა ხილულთა და უხილავთა, — ამათ ყოველთა შინა, რომელსა ასხენ თუჯანი ხედუად, მოსწავებულ არს განგებულება და დიდება, მომდღოდენ ყოველთა მეთაღუთისათა. არამედ საგანი ესე არს, განსრული სახდუარათა გარე ჩვეულებრივისა გულის-ხმისყოფისათა: კმა არს მახსენება მისი შემძლებელთათვის გულის-ხმის-ყოფად. ჩუქნდა ესე არს შეხება, დაღაცათუ მსუბუქად, შესამესა ნაწილსა ჩუქნისა თანამწიქსულობისასა, და თქმად რამესამე მისთვის, ვითარ ნათლისა მიერ ვარსკვლავისა მის ბეთლებისა განთლდების ყოველი სოფელი. —

არა არს საქმე ჩუქნი, ძმანო, განმეორებად წინაშე თქუქნისა შეცთომათა მათ, რომელთა შეკარდა გონებაჲ, და აქამომდე, შესაბრალისად, შეკვარდების, განძლიერებული განსაზღვრად თავით თვისით არსებასა ნიკოთა სოფლისა ხილულისათა და საგანსა არსებისა მისისასა: არამედ საქმე ჩუქნი არს თქმად და მითხრობად სასმეხელად ყოველთა რაღცა. არს საიდუმლოთა შინა, აღსარებულთა სარწმუნოებითა ქრისტესანეთათა, რომელნი იბურობს საგმარსა ნათელსა განათლებისა-თვის მის ბნელისადა, რომელი შემდგომ დაცემისა კაცისა, ვითარცა მეუფე ქუჭყანისა, განუთინა ყოველსა ქუჭყანასა ზედა. საიდუმლო განხორციელებისა, ამას შემთხუჭ-

ვასაცა შინა, არს ნათლით შემოსილივე: ვინათგან ძეა ღმერთისა მოვიდა ცხოვნებად არათუ ოდენ ვაცთა ნათესავისა, არამედ ზოგად მისთანა, თქმულისაებრ მოციქულისა, **თ ა ვ ა დ - ჭ ყ ო ს უ ო ვ ე ლ ი ვ ე რ ა დ ც ა ო რ ს ც ა თ ა შ ი ნ ა** და **ქ ჭ ლ უ ა ნ ა ს ა ზ ე დ ა (ა)**. — თუნაკ უოკლისა განდიდებისა შესაძლო არს თქმად, რამეთუ ერთსა ამას თქმულსა შინა: **თ ა ვ ა დ ჭ ყ ო ს**, შეიცუწების უმეტეს ჩუწნება გულის-ხმის საყოფელად წარსრულთა და მომაკალთა სვეთა ხილულისა ამის სოფლისათა, რომელი გარე შეგვიცუწამს ჩუწნ, ვიდრელა მრავალთა გონების მხილველობათა, და, ესრეთ წოდებულთა, **ტ ე ო დ ი ც თ ა** განგებულებისათა. ვინათგან, რომელი, უფროსდა მსახურებს ღოდად შებრკოლებისად? — იგივე, რომელი არს, კუთუნილებასაცა შინა ვაცისასა: ხილული შერგანა უწესობათა სრულებათა თანა, ამოებანი და შეურაცხებანი მშუწნიერებათა და ცხოვრებისათანა. არამედ სარ მუნობითა აღსადგინებულად ყოვლისა სოფლისა მისა მიერ ღმერთისა ჩუწნების, რამეთუ წყარო ამის ბოროტ-შემთხუწულისა მდგომარეობისა შექმნულთასა თუთ იგივე არს, რაცა ჩუწნთა საკუთართა უბადრუებათა შინა: დაცემა ვაცისა, და იგი, და ყოველივე დამორჩილებული მისი სოფელი, ღმერთისაგან არს. ამითვე სარ მუნობითა წინადაიდების, რამეთუ მერმეტა იგი განგება დაბადებულთა იქმნების დამოკიდებულ აღდგინებისაგან ვაცისა განხორციელებითა მისა ღმერთისათა, ოდეს ვაცისათანა, ვითარცა მეუფისა მიერ თვისისა, **უ ო ვ ე ლ ი ვ ე დ ა ბ ა დ ე ბ უ ლ ი ც ა** განთავის - **უ ო ლ დ ე ბ ი ს**, თქმულისაებრ მოციქულისა, **მ ო ნ ე ბ ი ს გ ა ნ ხ რ წ ი ლ ე ბ ი ს ა გ ა ნ თ ა ვ ი ს** უ ო ლ ე ბ ა დ დ ი დ ე ბ ი თ ა შ ვ ი ლ თ ა ღ მ რ თ ი ს ა თ ა (ა). — ესრეთ სახედ ნათელსა შინა სწავლათასა განხორციელებისა-თუხ მისა ღმერთისა განგება სოფლისა, ესოდენ ბნული თავით თვისით, წარმოადგინების ცხადად, და იქმნების გულის-ხმის-საყოფელ, რამესა ჯერ-იყო ყოფად სოფლისა, რამესათუხ იგი არა არს ესრეთი, და ვითარ სახედ შეი-

(ა) ეფეს. 1, 10. (ბ) რომელ. 8, 22.

ქმნების იგი, ვითარისა ჯერ იყო მისსა ყოფად, ვსსჯითრს გულის-ხმის-
ყოფით სრულებათა თვს შემოქმედისა მისისათა.

ჭბოებს, ვინცა ინებებს, საიდუმლოსა შინა განხორციელებისასა, აღ-
ხსნასა მძიმეთა კითხუათასა თვთ არსებისათვსცა და წინათ აღნიშვნისა
ხილულთა დაბადებულთასა. ამის საიდუმლოსა მიერ იხილებს, რამეთუ
არსება ხილულთა დაბადებულთა, უამსა ყოველთა ხილუათა სიმდაბლისა
მისისათა, არა შეიტყავს თავისა-შეარსებულთასა არადა მესა არა წმიდასა და
არა ღიწმისა ღმერთისასა: სხუებრ ბუღ ღმერთისა არა შეერთდამცა გუამოკ-
ნებით ბუნებისათანა კაცობრივისა, რომლისა არსებითი კუთხილება არს
არსება ხორციელი, მზგავსადკე, სარწმუნოება საიდუმლოსა შინა გან-
ხორციელებისასა მტკიცედ და სამარადისოდ უცხო ჭყოფს ვერკულის-
ხმის-ყოფისა: არა სრულ იქმნებისა ოდესმე არსებობა სოფლისა ხილულსა
და არა ადგილ-ჭსტემისა ყოფისა მხელისა სოფელსა სულიერისასა? — არა
სრულ იქმნების და არცა ძალუძს რათა სრულ იქმნეს, ოდეს ხორცი კა-
ცობრივი მიღებულ არს სამარადისოდ მისა მიერ ღმერთისა.

არამედ მიტემულნი მდინარეობასა მგ ავსთა გონების-მხედრულლობათასა,
ჩუჭნ, ძმანო, ადგილად ძალ-გვიძს გამოსრულა საზღურათაგან საზოგადო-
თა საყრდთა თანამხრახუჭლობათასა; დაუტეოთ ესე სამომღერებელსა
კათედრასა; და ამიერ წმიდით ადგილით დასამტკიცებულად ზრახვათა ჩუჭნ-
თა კრულად რადენნიმე სიტყუანი ზირის-ზირ ცრუ-სახელყოფანისა გუ-
ლის-ხმის-ყოფისა. —

რასა არა იქმან კაცნი, მიტემულნი სიბრძნისა მიმართ, შედგინებისად მათ-
თა გონების-მხილველობათა ღმერთისათვს, კაცისა დაქსოფლისა? — სადა არა
მიიქცევიან ნიკოთა თვს ამისთა და შეწევნათა? რადთა არა განძლიერდებიან
განცხადებად გზათა საიდუმლოთა მიმართ არსებათა! — შრომა განუკიცხველი,
და ღათუ უდიდესითა ნაწილითა ვითარ იგი აჩვენებს გამოცდილება, არს
უნაყოფო? რადსათვსმცა შრომის ძალ-ყოფათა ამათ გამოცდილებათასა
დავივიწყოთ იგი, რომლისა უწინარეს ყოველისა ჯერ-იყო, რათა გრესუნდეს
წინაშე თუადთა, — ჭარწავლას სარწმუნოებისა ქრისტიანეთასა, ღიწმ-თაყუანის

საცემელნი საიდუმლონი მისნი და აღთქმანი? — რასა წარსწყემდეს სიბრძნე, უკეთუ მტკ ვიდრე ვაძლესა იყოს საწმუნოებისათა? — წინააღმდეგ უოკლისავე, რადცა ვიდრე აქამომდე არს მის შიშის უმჯობესი, არა მიღებულ არსა, ცხადად ანუ საიდუმლოდ, სახარებისაგან? თანა ჭსწორ ვითარ იგი უოკელივე, რადცა არს მის შიშის თვით უცუდესი, არა თვით იგის, რომელსა შინა სიბრძნემან იკადრას წინააღმდეგომ მეტეუჭლებს სახარებისა? — და რადეს ესრეთ არს, მაშა არა ცხადი არს ნიში ესე, რამეთუ უკანასკნელისადაცა ჭეშმარიტების მიწითად ვერ არს ძიება არა სხუჭბრ, ვითარ რადეს შეწყენითა საწმუნოებისათა? —

არამედ განზრახვას ესე არს მტკილად მოწმუნეთათვს; ჩუჭნთვს, რომელნი სიყრმითგან ვაძლეს ნათელსა შინა საწმუნოებისასა, რომელნი დაწერგულ-ვართ და ანმტკიცებულ თანა წყაროსა სატყვისა ღმთისასა, ჩუჭნთვს, რომელთა არა ვუწყით და არა გუჭსმის ამას განსაწყემდელსა შინა სწავლანი სხვისა რომლისამე საბრძნისანი, გარდა ქრისტესანეთასა, რომელი ბრძნობს არა სტიხიონთათვს სოფლისათა, არამედ ქრისტესთვს (ა) — ჩუჭნთვს აწ არს იგი სიხარულად. მოკედით, ვიხარებდეთ უფლისა მიერ! — ვიხარებდეთ მისთვს, რამეთუ იგი გარდამოხდა ჩუჭნდა და არა სირცხვილ-იხინა მიღებდათვს იყდა სიგლახავისა ჩუჭნისა; ვიხარებდეთ მისთვს, რამეთუ გარდა-მოსუფითა ამით განათლებულ არს ჩუჭნთვს უოკელი სოფელი, რამეთუ ნათლითა მისითა შემძლებელ ვართ ჩუჭნ ასკზის უცხადეს ხილვად შემოქმედისა ჩუჭნისა და კუთუნებდათა მისთა ჩუჭნდამო, ბუნებისა მიმართ ჩუჭნისა და სუჭთა მისთა საწყაოთა და საუკუჩეთა; ვიხარებდეთ დასასრულ მისთვს, რამეთუ თვით სიხარულად იგი, ხარებული ანგელოსთა მიერ ვამსა შიშისა მაცხორისა სოფლისასა, არს რადეს დასაბამი სიხარულთა დაუსრულებელთა და გამოუთქმელთა. ამინ.

მთარგმნ. რუსულით

მღუდელი დავით ივანაშვილი

(ა) კოლას. 2, 8.

ს ი ტ ე ჟ ა.

შეზიდმეტეს კვირიაკეს შემდგომად შეეკვასისა. (*)

« არა ვითარმე მოუღინებულ ვარ, გარნა ცხოვართა მათ წარწყმედილთა სახლისა ისრაილისათა »
(მათ. 15, 24.)

ესრეთ ჭრქუა მაცხოვარმან ჩუწნმან, დედა-კაცსა ქანანელსა, რომელიცა სთხოვდა მას განკურნასა ეშმაკულისა თვისისა ასულისასა: « არა ვითარმე მოუღინებულ ვარ, გარნა ცხოვართა მათ წარწყმედილთა სახლისა ისრაილისათა ». — არა ეგრეთ შეუგებთა სძირად ჩუწნცა მათ, რომელნიცა არ არიან ჩუწნისა ტომისა, ჩუწნისა საწმუნოებისა ანუ ჩუწნისა წოდებისა, რომელსაც იგინი მოკლენ ჩუწნთანა და ითხოვენ ჩუწნგან შეწყვნასა? — გარნა უფალსა ჩუწნსა იესო ქრისტესა, რომელმანცა სთქვა სიტყვანი ესე, არა ნებავდა მოკლებამოწყალეებისა თვისისა საწყალისა დედაკაცისა-თვს, არამედ ნებავდა მხოლოდ გამოცდა — ძლიერ არს თუ არა საწმუნოება მისი მას ზედა? და რომელსაც იხილა საწმუნო-

(*) თქმული ცფილისის სასულიეროს სემენარიის ეკლესიაში, რეკტორის არხიმ. ვიკტორინისაგან, 4-ს ოკტომბერს 1864 წელ. ჩუწნ ვსთხოვეთ მქადაგებელსა ჩუწნის უურნალისათვს ეს სიტყუა, რადგანაც რაოდენიმე ჰაზრებით აქუს მას აღვილობითი და ღროეითი მნიშვნელობა.

ნოება მისი, მასვე უამსა განკურნა ასული მისი.— ხოლო ჩუქნი შოკის
ხშირად უყოფენ უარსა შეწევნაში გაჭირებულსა ურისსა, მისთვის მხო-
ლოდ, რომ ის არის ურია,—ანუ თათარისა ეუბნებიან, რათა შემწეობის
სათხროვნელად წავიდეს იგი თვის სარწმუნოების თათართან; ეგრეთვე ქრის-
ტიანსაცა, უკეთუ იგი არის სხუა წოდებისა, მაგ.—სასულიეროს ნაცვლად
შეწევნისა აჩვენებენ სასულიეროს წოდებასა; მხედარსა—სამხედროს მთავ-
რობაზედ, კითხვით მხოლოდ იგინი თანამდებ-არნიან მისცენ შემწეობა
თვისთა ღარიბთა.—

არ უნდა მოვიქცეთ ესრეთ ძმანო! როდესაც ჩუქნი ვხედავთ ვისმე
ვითარსამე ნამდვილსა საჭიროებაში და ჩუქნი გვაქნეს შეძლება აღუსრუ-
ქოთ მას ეს საჭიროება და კიდევ გვთხოვენ ამაზედ; ჩუქნი არა მდის
არ უნდა უარ-ჭკუოთ თხოვაში, ვინც უნდა იყოს მსაჭიროებელი, სომეხი
არის თუ თათარი, კეთილ-შობილია თუ გლეხი, მღვდელია თუ ერის-გაცი.

უფალმან ჩუქნიმან იესო ქრისტემან, მოგვცა რა მცნებად სიყვარული
ღმრთისადმი უმეტესად უყვარისა, მოგვცა ეგრეთვე სხუაცა მცნება, მსგავ-
სი პირველისა და ისრე საჭირო როგორც პირველი: შე ი უ კ ა რ ე მ ი-
უ ვ ა ს ი შე ნ ი ვ ი თ ა რ ც ა თ ა ვ ი თ ვ ს ი (მათ. 22, 35—39). და
კითხვასა ზედა სჯულის-მეცნიერისასა, ვინ არს მოყვასი ჩუქნიდა?—სთქნა
იგავი მოწყალესა სამარტელსა ზედა (ლუკ. 10, 30—37), რომელი-
ცა გვასწავებს, რომ თვთოეული გაცი არის მოყვასი ჩუქნი. და როგორც
მოწყალე სამარტელმა მიაგო საჭირო შემწეობა განძარცვულსა და წუღულ-
სა ავასკათა მიერ ურისსა,—რომელიცა განშორებულ-იყო მისგან ტო-
მითაცა და სარწმუნოებითაცა,—მსგავსადვე ამისა, გვიბძანებს ჩუქნი უფა-
ლი, რათა ჩუქნიცა ეგრეთვე მოვიქცეთ როდესაც ვხედავთ ნამდვილსა სა-
ჭიროებასა ჩუქნთა მოყვასთასა, რომლისაცა უნდა იყოს წოდებისა, სარ-
წმუნოებისა და გვაროვნებისა.

მართლაც რათ უნდა მივხედოთ მას, რომ მსაჭიროებელი ჩუქნს შე-
წევნაში ურია არის თუ თათარი? ჩუქნი არ უნდა დავივიწყოთ, რომელ
თვნიერ ამისა და სხვათაცა განსხვავებათა, ჩუქნი—ყოველთა ხალხთა—მრ-

ვალე გვაქვს საზოგადო, რომლისა-გამო ვართ ჩუქნი მოყვასი ერთმან-
ერთისა. ესრეთ ჩუქნი ყოველთა გვეყვს ერთი ღმერთი— შემოქმედი და
მზრუნველი ჩუქნი; ყოველს ჩუქნიგანში არის გამოსახული ერთი საღ-
მართო ხატება; გვაქვს ერთი და იგივე ბუნება; ყოველთა გვაქვს დანიშ-
ნული ერთი და იგივე დიდი საგანი ესე იგი— რათა განვაცხადოთ და მო-
უთხროთ დიდება ღმერთისა. ყოველმან ამათ ბუნებითად უნდა შეგვაკავში-
როს ურთი-ერთთა შორის, ვითარცა ძმანი; და გვეყოს ყოველნი კაცნი
ერთ-სახლობად, სავსედ სრულთა სიყვარულთა ურთიერთთა შორის.

იქმნება, სთქუას ვინმე, რომელ იგი არს მართლ-მადიდებელი ქრის-
ტიანე, რომელ მისი უწმიდესი საწმუნოება აღაძალლებს მას წინაშე
ურწმუნოთა? ნამდვილ ჩუქნი მართლ-მადიდებლობითი საწმუნოება
არის მხოლოდ ერთი ქუქნიანად ჭეშმარიტი საწმუნოება და აძლევს
თვსთა აღმსარებელთა ღირსებასა უმაღლესის წოდებისასა. გარნა რასა
ვიტყოდით ისრეთს კაცებდ, რომელიც მდაბალის მდგომარეობიდან, შე-
იქმნა რა სახელოვნად და მდიდრად, იწყო შეუწყალებ-ყოფა თვსის ძმისა,
დაჩოვილისა მასვე უწინდელს მდგომარეობაში? რასაკვირველია ჩუქნი არ
ვაქებდით იმისთანა კაცს! ამისათვის თვთ ჩუქნიც, ვიცავთ რა ჭეშმარიტ-
სა საწმუნოებასა, ამა ზეციურს საუჩუქესა,— რათა არ მივეცნეთ ჭეშმა-
რიტსა განვიცხვასა და სჯასა,— ვაღდებულ-ვართ ჭეშმარიტის მონაწილე-
ობით და სიყვარულთა მიუხედათ ურუათა და საჭიროებათა ყოველთა
მოყვასთასა,— ყოველთა ძმათა ჩუქნთა არა მხოლოდ საწმუნოებითა,
არამედ ბუნებითაცა— საწმუნოება გამოჩნდების საქმეთა მიერ. და უკე-
თუ საწმუნოება ჩუქნი არს უწმიდესი საწმუნოება,— რომელიც ნამ-
დვილათ არის იგი,— ჩუქნივე განსაკუთრებით უნდა ვსტდილობდეთ დავამ-
ტვიცოთ, იგი საქმითა და სიყვარულთა; განსაკუთრებით უნდა ვსტდილობ-
დეთ, რათა ბრწყინავდეს ნათელი ჩუქნი წინაშეგაც-
თა, რათა იხილნენ საქმეინი ჩუქნი კეთილნი და
აღიღებდენ მამასა ჩუქნსა ზეცათასა (მათ. 5, 16).

ჩუქნი დრო განსაკუთრებით არის ქუბუღი, რომელიც ამბობენ, სიუწა-

რულითა ყოველთაღმი და ამისთვის სხნდებიან სამოწყალნი საზოგადოებანი პირუტყვითა ცხოველთაღმიცა (*). შემდეგ ამისა, რადენ დაბალი ზწინააღმდეგი იქმნების დროებისა, და რადენ უგრძობელი იქმნების კაცობრიობისაღმი, იგი რომელიცა ნახავს ძმასა თვისსა ჭეშმარიტს საჭიროებაში და არა მისცემს მას შემწეობასა შეძლების-მებრ, არამედ დაშთების შეუბრალებლად და მოარიდებს მას პირსა თვისსა ?

ჩუქნი დროვე, მსმენელნო, სავსეა მრავალია ჭეშმარიტად მსაჭიროებელთაგან. და ესენი — მსაჭიროებელნი ჩუქნი ძმანი არიან არა მხოლოდ კაცობრივითა ბუნებითა, არამედ საწმუნოებითა და სისხლითაცა. რადესაც ჩუქნი აქ განვსტრებით კმაყოფილებითა და მოსვენებითა, თქუქნი უწყით, რომელ მრავალნი თანა-მოწმუნენი ჩუქნი და ერთ-ტომნი, მრავალთა ადგილთა ჩუქნისა სავსარკელისა მამულისათა, დასავლეთით და აღმოსავლეთით (**). ითმენენ მწუხარებასა მტრთაგან, და ღაღადებით ითხოვენ შეწყენასა. მსმენელნო ! ნუ დაკშთებით უმონაწილოდ მსაჭიროებელთა ჩუქნთაღმი ძმათა რომელი შთავარდნილ-არის სულთა შინა ვაჟავათასა; მივსტეთ ალთქვა უფალსა და ერთმან-ერთსა და შევინახოთ ყოველ დღეს, რადენსამე დროების განმავლობაში, თუნდ თვით მწუღილი ჩუქნთა ხარჯთაგან და გაუგზავნოთ ესე შემწეობად ჩუქნთა ძმათა, რომელნიცა დაიტანჯნენ ცეცხლისაგან ადგზნებულისა ხელითა მტრისათა. უკეთუ, მოვალეობისა მებრ ქრისტიანობრივის სიუწყარულისა, ჩუქნი თანამდებ ვართ შევეწივნეთ უწმუნოთაცა მათს საჭიროებაში, — უფრო ჩუქნი წმიდა ვალთა, — არ დაუტევოთ შეუწყენელად ჩუქნი მოყვასნი საწმუნოებითა და სხეულთა. ხოლო უკეთუ ვინმე თვსთა, და უფროსდა სახლეულთა არა მოღვაწე იყოს, — ამბობს მოციქული, — საწმუნოება უარ-ჰყოფიეს, და არს იგი უწმუნოსა უძვირეს (ტიმ. 5, 8). ამინ. —

(*) აწ მდგომს წელში შესდგა ესრეთი საზოგადოება ოდესაში, რუსეთის ქალაქში.
(**) აქ იგულისხმების პოლშის განხეთქილება და სიმბირსკის ქალაქის გადაწვა.

ხ ა ტ რ ე ნ ე ბ ა

უფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუქნისა იესო
ქრისტესი, გამოკრებული ძუჭლთა რომელთა
ხელით-წერილთაგან.

დროსა რომელთა კეისრისა ოკტავი ავღუსტისასა, ყოველი უპირა-
ტესნი განმგებულად მყოფნი სხუათა და სხუათა სამთავროთა შინა, რომ-
ელნიცა იმყოფებოდენ მოჩილებასა ქუჭუე რომელთასა, თანამდებ-
იყუნენ, რათა წარუდგინათ სენატსა შინა უწყება ყოვლისა მის შეხდომი-
ლებისა, რადგუნა ღირსი ხსოვისა მახდებოდა სამთავრობელთა შინა
მათთა.

სენატორმან ლენტუნ, მმართველად მყოფმან დროსა მას იუდიანთა
შორის, წარუდგინა სენატსა რომისასა უწყება მაცხოვრისა-თჳს ჩუქნისა,
რომელიცა ქუჭუმო ამისა იხურობვის.

დიდისა და პატრივცემულისა სენატისადმი რომელთასა,

მმართველსა იუდიანთასა მსურს მშვიდობა.

დროსა ჩუქნისა გამოცხადდა, და აწცა არს ჩუქნ შორის კაცი, გან-
სხუებული კეთილ-მოქმედებითა, და ეწოდების მას იესო ქრისტე: ერი
რაცხს მას წინასწარმეტყუჭლად ჭეშმარიტებისა, და მოწათენი ამის მა-

მაკაცისანი ღიწს-ჭყოფენ მას წოდებად ძედ ღუთისად: იგი აღადგენს მკურდართა, და ჭკურნებს ყოველ-გუწართა სნეულებათა; კაცი ესე დიდ და უაღმატებულეს არს სახილუმწლობითა, და არს ესე ვითარევეცა.

ვინცა იხილავს მას, მუისკე იგრძნობს თავსა შოწის თვისსა მისდამი ჰატივის-ცემასა შიშითურთ. იგი განსხუებულ-არს აღნაქუსითა, თმანი მისნი არიან შემოსულისა წახლის ფერ, თანასწორ ვიდრე ყურებადმდე, და ყურთაგან ვიდრე ქუწმოდმდე ხუჭუჭნი მტკიცენი და ბრწყინებალენი, და მოგრძენი ვიდრე მხრებადმდე, საშუალ თავსა მისსა განიყოფიან რაჲ კერძოდ ჩუწულებისაებრ ნაზარეველთასა: შუბლი მისი თანასწორ არს, არა მექანი ხაზთა, ესრეთ ვითარცა ყოველი სახე მისი არს წმიდა, და არა არს მის ზედა ნიშანთაგანი. იგი შეწკულ-არს ჰატიოსნებითა და სიმშვიდითა. ბაგენი და ცხვირი მისი არიან შუწნიერად დაწყობილ; წვეკრსა მისსა აქუს ეგვიტარევე ფერი, ვითარცა თმათა თავისა მისისათა, და არს იგი მოსქე, გარნა არა გრძელ და ბოლო განყოფილ: მიმომხედუმწლობა მისი წყნარ და დამატკიცებულ თვს შოწის ჩინებულებათა სრულისა კაცობრიობისათა: თუწლნი მისნი არიან ცისფერ და კეთილ-განმჭურეტნი და მკურმტრნი: იგი არს მშვიდ და საამო მოძღუმწრებათა შინა, გარნა ზომიერითა მრისხანებითა: იგი მხიარულ-არს თვინიერ დახსნისა ჩინებულებათა თვისთა; არაჲნი იხილავს მას თითქმის მოცინარად, გარნა ხშირადრე იხილვენ მტინარსა; ხელნი მისნი არიან სახილველად სასიამოვნონი; მეტყუმწლებს არა მრავალსა, გარნა მეტყუმწლებანი მისნი არიან საფუძვლიანნი; მოკლედ ვსთქუა, კაცი ესე იჩუმწნების უაღრეს ყოველთა ძეთ, კაცთასა, და იხილვების მის შოწის ჭეშმარიტებად, რომელსა შინა არა არს სიცრუე!

ნამდვილი დაწერილ არს ძველსა ლათინურსა ენასა ზედა, რომლისაგან ლრაფმან ოტენშტირმან გარდამოიღო ფრანციცულსა ენასა ზედა; და მისგან რუსულსა ენასა ზედა გადმოიღო სოკოლოფმან, და რუსულისაგან სხუამან.

С Л О В О

въ недѣлю 17-го по пятидесятницѣ.

*Нѣсмь посланъ, токмо ко овцамъ
погибшимъ дому израилева.*

Матв. 15, 24.

Такъ сказалъ Спаситель, въ нынѣ чтенномъ евангеліи, женѣ Хананейской, молившей Его объ исцѣленіи бѣсноватой своей дочери: *Нѣсмь посланъ, токмо ко овцамъ погибшимъ дому Израилева.*— Не такъ ли часто отвѣчаемъ и мы людямъ не одного съ нами племени, не одной Вѣры, или только не одного съ нами званія, когда они обращаются къ намъ съ просьбою о какой—либо помощи?— Но Господь нашъ Іисусъ Христосъ, говоря приведенныя нами слова, не хотѣлъ лишить милости несчастную женщину, а хотѣлъ только испытать, сильна ли ея вѣра въ Него? и увѣрившись въ томъ, тотчасъ исцѣлилъ дочь ея.—А унасъ нерѣдко рѣшительно отка-

(*) Произнесено въ церкви Тифл. Д. Семинаріи 4-го Окт. 1864 г. Мы просили у проповѣдника для нашего журнала это слово; такъ какъ оно, по содержанію своему имѣетъ и мѣстное современное значеніе.

Ред.

зываютъ въ помощи нуждающемуся Еврею потому только, что онъ Еврей, или Мусульманину говорятъ, чтобы онъ шелъ за пособіемъ къ подобнымъ себѣ Мусульманамъ, даже Христіанину, если онъ другаго сословія, напр.—бѣдному духовному, вмѣсто оказанія помощи, указываютъ на духовное, военному—на военное начальства, которыя,—говорятъ,—обязаны помогать своимъ бѣднымъ.—

Не должно поступить такъ, братіе! Когда мы видимъ кого либо въ дѣйствительной нуждѣ, и у насъ есть возможность облегчить эту нужду, и насъ просятъ объ этомъ; мы не должны отказывать въ этой просьбѣ, чтобы ни былъ нуждающійся, Армянинъ ли онъ, или Татаринъ, благородный или крестьянинъ, духовный или мірской человѣкъ.

Господь нашъ Іисусъ Христосъ, заповѣдавши любить Бога больше всего, потомъ даетъ и другую заповѣдь, подобную первой,—или столько же важную, какъ и первая,—говоря: *возлюбиши ближняго своего, яко самъ себя* (Матѳ. 22, 35—39). И на вопросъ законника, кого же должно считать своимъ ближнимъ? предложилъ притчу о милосердомъ Самарянинѣ, (Лук. 10, 30—37), которою научаетъ насъ, что каждый человѣкъ есть нашъ ближній. И какъ въ этой притчѣ милосердый Самарянинъ оказалъ нужную помощь ограбленному и избитому разбойниками Іудею,—человѣку разнаго съ нимъ племени и разной вѣры. Точно также заповѣдуетъ Господь нашъ поступать и намъ, при видѣ истинныхъ нуждъ ближнихъ нашихъ, т. е. помогать имъ, не взирая на то, одного ли или разнаго они съ нами званія, Вѣры, или происхожденія.—

Въ самомъ дѣлѣ, что нужды, что нуждающійся въ нашей помощи Іудей или Мусульманинъ? Мы не должны забывать, что, кромѣ сихъ и подобныхъ разностей, у насъ,—у всѣхъ людей,—много есть и общаго, что дѣлаетъ насъ ближними между собою. Такъ у всѣхъ насъ одинъ есть Богъ—нашъ Творецъ и Промыслитель; во всѣхъ

насъ начертанъ одинъ Божественный образъ; всѣмъ намъ дарована одинакая природа; всѣмъ назначена одна великая цѣль, быть провозвѣстниками на землѣ славы Божіей. И все это естественно должно сближать всѣхъ насъ, самымъ тѣснымъ образомъ, какъ братій, — дѣлать изъ всего человѣчества одну семью, проникнутую, совершенною другъ къ другу любовію.

Иной, быть можетъ, скажетъ что онъ Православный христіанинъ, что святѣйшая его Вѣра возвышаетъ его надъ невѣрными? Дѣйствительно, наша православная Вѣра, — единая на землѣ вѣра истинная, — даруетъ исповѣдникамъ своимъ почести вышняго званія. Но чтобы мы сказали о такомъ человѣкѣ, который изъ простаго званія, сдѣлавшись славнымъ или богатымъ, сталъ бы презирать своего брата, оставшагося въ его прежнемъ состояніи? Конечно, мы не одобрили бы такого человѣка! А потому и сами мы, владея истинною Вѣрою, симъ несеснымъ сокровищемъ, — чтобы намъ не подвергнуться справедливому осужденію и нареканію, — должны съ истиннымъ участіемъ и любовью относиться къ скорбямъ и нуждамъ всѣхъ ближнихъ, — всѣхъ братій своихъ не только по Вѣрѣ, но и по плоти. — Вѣра, оправдывается дѣлами. И если наша Вѣра есть святѣйшая Вѣра — какова она и есть, — то мы особенно должны заботиться доказывать это на дѣлѣ, — любовію; особенно должны заботиться, да просвѣтитъ ся свѣтъ нашъ предъ всѣми челоуки, и да видятъ наши добрыя дѣла и прославятъ отца нашего Небеснаго (Матѣ. 5, 16), даровавшаго намъ Вѣру сію.

Въ наше время, особенно славящееся, — какъ говорятъ, — гуманностію, — что, впрочемъ, дѣлаетъ честь нашему времени, — устраются общества состраданія и къ безсловеснымъ животнымъ. (*)

(*) Въ настоящемъ году такое общество образовалось въ г. Одессѣ.

Сколько же послѣ этого былъ бы ниже своего времени, т. е. сколько бы былъ безчеловѣченъ тотъ изъ насъ, если бы кто увидѣлъ брата своего истинно нуждающимся и, имѣя полную возможность помочь ему, остался бы безжалостнымъ, — отвратилъ отъ него лице свое ?

Но наше же время, слушатели, богато и многими истинно нуждающимися; и эти нуждающіеся наши братья не по плоти только, но наши присные, наши братья по вѣрѣ и по крови. Тогда какъ мы здѣсь наслаждаемся довольствомъ и спокойствіемъ, вы знаете, что многіе единовѣрные намъ наши едино—племенники, въ разныхъ мѣстахъ нашего любезнаго Отечества, — и на западѣ и на востокѣ, (*) — терпятъ бѣды отъ враговъ общественнаго порядка и спокойствія, и лишены даже послѣдняго крова, вопіютъ о помощи. Слушатели ! Не будемъ безучастны къ этимъ вопіющимъ нуждамъ нашихъ братій, *впадшихъ въ разбойники*; дадимъ себѣ обѣтъ, сберегать ежедневно, въ продолженіе нѣкотораго времени, хотя по одной лептѣ отъ нашихъ издержекъ на самихъ себя, и препроводимъ эти лепты въ помощь тѣмъ нашимъ братіямъ, которые пострадали отъ огня, возженнаго рукою вражескою. Ибо, если, какъ мы видѣли, по долгу любви христіанской, мы обязаны помогать и невѣрнымъ въ ихъ нуждахъ: то тѣмъ паче нашъ святѣйшій долгъ — не оставлять безъ помощи своихъ присныхъ въ Вѣрѣ. *Аще кто о своихъ, паче же о присныхъ не промышляетъ*, — говоритъ св. Апостолъ, — *вѣры отвергся есть, и невѣрнаго горшій есть.* (**) Амѣнь !

Архимандритъ Викторинъ.

(*) разумѣется Польскій метежь и Симбирскіе пожары,

(**) Тим. 5, 8.

ПОУЧЕНІЕ

при погребеніи Начальника VІІІ Округа
путей сообщенія Генераль — Маіора Петра
Львовича Альбрандта, 16 Апрѣля 1864 года.

Печальные слушатели !

Въ настоящій просвѣщенный вѣкъ, когда всѣ отрасли человѣческихъ наукъ достигли высокой степени своего развитія, въ нѣкоторыхъ иностранныхъ государствахъ, между христіанскими народами публично проповѣдуется нечестивое и безобразное ученіе, направленное противъ Спасителя міра, Господа нашего Иисуса Христа и Его св. Церкви, которую *и врата ада не одолѣютъ* (Мато. 16, 18). Новѣйшіе ученые мыслители, зараженные адскимъ духомъ сатаны, къ прискорбію христіанскаго міра и къ гибели всего человѣчеста, дерзають отрицать не только высочайшую тайну искупленія, но и бытіе Бога и безсмертіе души человѣческой. Молодое поколеніе, съ жадностію и увлеченіемъ читая ядовитыя сочиненія, развращается и погибаетъ . . .

Безумные невѣры ! Какую находятъ они пользу въ распространеніи возмущающихъ душу теорій, для потрясенія и уничтоженія Бо-

жественной Религии, въ которой миллионы людей отъ начала міра до нынѣ обрѣтаютъ вѣчное спасеніе и почерпаютъ сокровище сладчайшихъ утѣшеній среди житейскаго моря, безпрестанно волнуемаго бурями бѣдствій и страданій?

Жалкіе невѣры! Какія чувства должны пробудиться въ смятенной душѣ ихъ, и гдѣ они найдутъ міръ, покой и отраду, когда пробьетъ послѣдній роковой часъ безбожной ихъ жизни, и образъ смерти явится имъ со всеми ея потрясающими ужасами?

Смерть есть дѣйствительно ужасное явленіе въ природѣ. Одинъ взглядъ на бранные остатки отлетѣвшей жизни, предаемые землѣ на истлѣніе, исполняетъ сердце наше невольнымъ трепетомъ. И надобно имѣть каменное сердце, чтобы не прослезиться при видѣ роднаго, милаго и дорогаго сердцу человѣка, заключеннаго въ хладныя объятія смерти.

При такой мучительной скорби, раздирающей душу, гдѣ искать утѣхи и отрады, какъ не въ одной только спасительной Религии?

Слово Божіе, святое и неопровержимое, доставляетъ самыя сильныя убѣжденія для нашего разума, самыя сладостныя утѣшенія для нашего сердца. Оно увѣряетъ насъ, что человѣкъ, по неизреченной благодати Творца неба и земли, созданъ для безсмертной жизни и предназначенъ къ вѣчному блаженству.

Когда грѣхъ Адама повредилъ цѣлость безсмертной природы человѣка, тогда Богъ лишилъ ея блаженнаго состоянія, подвергнувъ болѣзнямъ и смерти, а самое существо духа не уничтожилъ, назначивъ ему избавленіе и вѣчное блаженство (Іезек. 37, 1—14).

Небесный Другъ человечества—Искупитель явился на землѣ, и своею жизнью и смертію совершилъ великое дѣло нашего спасенія,—даровалъ падшему роду человѣческому вѣчную жизнь какъ по душѣ, такъ и по тѣлу.

Человѣкъ на землѣ есть странникъ и пришлецъ; дольний мѣръ есть временное мѣстопробываніе, а вѣчное отечество наше на небесахъ—въ мѣръ горнемъ, лучшемъ и совершеннѣйшемъ, для котораго Создатель вселенной воскреситъ насъ въ свое время изъ нѣдра смерти и тлѣнія.

Премудрость Божія опредѣлила намъ на землѣ,—юдоли плача и сѣтованія,—испытать различныя бѣды, горести, болѣзни и смерть, съ тою цѣлю, чтобы за предѣлами земной жизни вознаградить насъ несравненными, неизреченными и неизобразимыми дарами,—чтобы послѣ горькихъ и тяжкихъ испытаній въ здѣшнемъ мѣръ, увѣнчать насъ въ царствѣ Его безконечной любви и свѣта—честію, славою и блаженствомъ.

Такъ умирающій христіанинъ только тѣло свое отдаетъ землѣ, а душа его возвращается къ *Источнику вѣчной жизни*—къ Тому, *Иже исть Богъ мертвыхъ, но живыхъ; вси бо тому живи суть* (Еккл. 12—7; Лук. 20—38).

Мы дерзаемъ уповать, что такое блаженное безсмертіе стяжалъ бездыханно-лежащій во гробѣ предъ взорами нашими рабъ Божій Петръ. 33-лѣтнее поприще службы своей онъ прошелъ съ честію и достоинствомъ. И кто не знаетъ привлекательной красоты души его? Онъ былъ благочестивый христіанинъ и членъ Православной Церкви, вѣрный слуга ГОСУДАРЯ, истинный сынъ отечества, нѣжный отецъ семейства, добрый начальникъ и благородный человѣкъ.

Какъ трогательно было видѣть его на одрѣ болѣзни, когда онъ предъ послѣдними вздохами жизни, при служителѣ Вѣры, со слезами умиленія произносилъ предсмертную пѣснь Праведнаго Симеона: *нынѣ отпущаеши раба твоего, Владыко, по глаголу твоему съ миромъ, яко видѣста очи мои спасеніе твое* (Лук. 2, 2).

Послѣ такой мирной кончины усопшаго, *не скорбите, печальные*

слушатели въ разлукѣ съ нимъ; не скорбите, якоже и прочіи (не вѣры—вольнодумцы), не имущіе упованія (1 Сол. 4, 13). И ты, оспротѣвшая дочь, не убивайся лютою скорбію, но возверзи на Господа печаль твою, и Той тя препитаеъ (Пс. 54, 23) и успокоитъ. Да утѣшится и братъ (1) твой, которому біеніе сердца его возвѣщаетъ горькую потерю.

Безцѣнный родитель и благодѣтель вашъ не на вѣки исчезъ какъ сонъ. Владыка жизни и смерти, въ послѣдній день міра, воскреситъ его изъ праха къ новому бытію, подъ новымъ небомъ, на новой землѣ (Апок. 21, 1).

Да будетъ утѣхой и отрадою растерзаннымъ сердцамъ вашимъ христіанское упованіе, что кроткая и вѣрующая душа его, напутствованная св. таинствами Церкви, воспарила въ міръ горній.— Тамъ—сокровище вашего сердца; туда чаще устремляйте слезящій молитвенный взоръ вашъ. Свѣтъ небесной благодати да уврачуеъ сердечныя ваши раны и да возръваетъ въ васъ вѣру, надежду и любовь къ Богу. Отецъ небесный заповѣдаетъ Ангеламъ своимъ, да сохраняютъ васъ на скользномъ пути суетной жизни подъ кровомъ крылъ своихъ.

Милосердый Боже! Упокой душу раба твоего Петра въ селеніяхъ праведныхъ. Пощади, Господи, пощади созданіе твое и помяни всѣхъ насъ во царствіи твоёмъ. Аминь.

Протоіерей С. Гумилевскій.

(1) Сынъ покойнаго Генерала Альбрандта юноша и дочь его дѣвица воспитывались въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ. Перваго ожидали въ Тифлисѣ изъ Москвы, а вторая присутствовала при погребеніи отца.

РАСПОРЯЖЕНИЕ СВЯТ. СУНОДА

О соблюденіи при совершеніи браковъ должныхъ предосторожностей.

Святѣйшій Правит. Синодъ слушалъ: предложеніе Господина Оберъ-Прокурора Святѣйшаго Синода, отъ 20 минувшаго Мая, о томъ, что Его Превосходительство, имѣя въ виду частые случаи совершенія, въ противность церковныхъ правилъ, браковъ въ близкихъ степеняхъ родства, отъ чего возникаютъ дѣла, тяжкія по своимъ послѣдствіямъ, или являются частныя ходатайства, обременяющія высшую администрацію, признаетъ нужнымъ — сдѣлать по Епархіямъ надлежащее подтвержденіе, о соблюденіи, при совершеніи браковъ, предписанныхъ закономъ предосторожностей. **П р и к а з а л и:** Независимо отъ сдѣланнаго Господиномъ Оберъ-Прокуроромъ, въ вышеупомянутомъ предложеніи, указанія, Святѣйшій Синодъ усматриваетъ и изъ производящихся въ немъ дѣлъ, что, по неточному исполненію священно-служителями правилъ, постановленныхъ для предупрежденія незаконныхъ брачныхъ сопряженій, случаи такихъ сопряженій, въ разныхъ видахъ, встрѣчаются весьма не рѣдко; почему Святѣйшій Синодъ опредѣляетъ: вмѣнить всѣмъ Священнослужителямъ въ непремѣнную обязанность: при совершеніи таинства брака, неуклонно соблюдать всѣ предписанныя закономъ предосторожности, подъ опасеніемъ, за неисполненіе оныхъ, взысканія съ виновныхъ по всей строгости законовъ. О чемъ, для должнаго исполненія послать Епархіальнымъ Преосвященнымъ указы, Августа 7 дня 1864 года.

ВЫШСКА ПОСТАНОВЛЕНІЙ О БРАКЪ.

*(Къ вышенанпечатанному указу Св. Синода
отъ 7 Августа сего 1864 года.)*

*Кто можетъ и кому запрещается всту-
пать въ бракъ.*

Св. Зак. т. X. ч. 1. ст. 1. Лица Православнаго исповѣданія всѣхъ, безъ различія, состояній могутъ вступать между собою въ бракъ не испрашивая на сіе ни особаго отъ правительства дозволенія, ни увольненія отъ сословій и обществъ, къ коимъ они принадлежатъ. На семъ же основаніи допускается бракъ иностранца Православнаго исповѣданія съ Россійскою подданною того же исповѣданія. Общее правило, въ сей статьѣ изложенное, подлежитъ ограниченіямъ и изъятіямъ, въ нижеслѣдующихъ статьяхъ постановленнымъ.

Ст. 2. Монашествующимъ и посвященнымъ въ Іерейскій или Діаконскій санъ, доколѣ они въ семъ санѣ пребываютъ, бракъ вовсе запрещается на основаніи Церковныхъ постановленій.

Ст. 3. Запрещается вступать въ бракъ лицамъ мужскаго пола ранѣе восемнадцати, а женскаго шестнадцати лѣтъ отъ рожденія. Но въ Закавказскомъ краѣ природнымъ жителямъ дозволяется всту-

пять въ бракъ по достиженіи женихомъ пятнадцати, а невѣстою тринадцати лѣтъ.

Ст. 4. Запрещается вступать въ бракъ лицу, имѣющему болѣе восьмидесяти лѣтъ отъ роду.

Ст. 5. Запрещается вступать въ бракъ съ безумными и сумасшедшими.

Ст. 6. Запрещается вступать въ бракъ безъ дозволенія родителей, опекуновъ или попечителей.

Ст. 9. Запрещается лицамъ, состоящимъ въ службѣ, какъ военной, такъ и гражданской, вступать въ бракъ безъ дозволенія ихъ начальствъ, удостовѣреннаго письменнымъ свидѣтельствомъ.

Ст. 10. Находящіеся въ безсрочномъ отпуску штабъ и оберъ-офицеры испрашиваютъ позволеніе на вступленіе въ бракъ отъ мѣстныхъ Окружныхъ Генераловъ Отдѣльнаго Корпуса Внутренней Стражи.

Ст. 11. Нижнимъ чинамъ, холостымъ и вдовымъ, уволеннымъ въ безсрочный отпускъ, дозволяется вступать въ законный бракъ, не испрашивая особаго отъ военнаго начальства разрѣшенія, въ томъ вниманіи, что въ выданныхъ имъ изъ полковъ билетахъ означается: женаты ли они, холосты, или вдовы; но при такомъ вступленіи въ бракъ сихъ нижнихъ чиновъ Священники, вѣнчающіе ихъ, обязаны надписывать на тѣхъ же билетахъ: когда и съ кѣмъ они вѣнчаны. Равномѣрно отмѣчается на билетахъ рожденіе дѣтей, прижитыхъ во время отпуска, и смерть ихъ, буде таковая послѣдуетъ. (*)

Ст. 19. Арестантамъ холостымъ, или вдовцамъ, въ арестантскихъ ротахъ инженернаго и гражданского вѣдомствъ содержащимся, не

(*) Дополненія къ сей ст. см. Епарх. Вѣдом. 1863 г. № 17 и сего 1864 г. № 6.

позволяется вступать въ бракъ во все время нахождения ихъ въ сихъ ротахъ.

Ст. 20. Запрещается вступать въ новый бракъ во время существованія прежняго, закономъ не расторгнутаго.

Ст. 21. Запрещается вступать въ четвертый бракъ.

Ст. 23. Запрещается вступать въ бракъ въ степеняхъ родства и свойства, Церковными законами возбраненныхъ.

Инструк. Благоч. ст. 18. Благочинный обязанъ наблюдать, чтобы Священники не вѣнчали браковъ незаконныхъ, каковыми признаются браки: а) въ извѣстныхъ степеняхъ плотскаго, или духовнаго родства и свойства; б) брачныя сопряженія лицъ, недостигшихъ гражданскаго, а тѣмъ болѣе церковнаго совершеннолѣтїя, или напротивъ престарѣлыхъ, или такихъ, изъ которыхъ одно лице молодо, а другое престарѣло; в) служащихъ чиновниковъ военныхъ и гражданскихъ безъ дозволенія начальствъ; г) дѣтей до извѣстнаго возраста безъ воли родителей, или опекуновъ, или же наоборотъ, по чьему либо принужденію; д) брачныя сопряженія лицъ, коимъ за нарушеніе супружеской вѣрности, по расторженіи брака, возбранено вступать въ новый; отъ живыхъ мужей и женъ, находящихся въ отлучкѣ, въ бѣгахъ и неизвѣстности; солдатскихъ женъ, когда онѣ не имѣютъ вдовьяго паспорта. Не должно вѣнчать и чужеприходныхъ, когда бракъ могъ бы совершить и свой причтъ.

Предосторожности при бракъ.

Св. Зак. т. X. ст. 25. Желаящій вступить въ бракъ долженъ увѣдомить Священника своего прихода, письменно или словесно, объ имени своемъ, прозваніи и чинѣ или состояніи, равно какъ и объ имени, прозваніи и состояніи невѣсты.

Ст. 26. По сему увѣдомленію производится въ церкви оглашеніе въ три ближайшіе воскресные и другіе, встрѣчающіеся между ними, праздничные дни, послѣ Литургіи, и затѣмъ составляется обыскъ по правиламъ, отъ духовнаго начальства предписаннымъ, по формѣ, данной для сего. Если невѣста принадлежитъ къ другому приходу, то оглашеніе должно быть произведено и въ ея приходской церкви.

Ст. 27. По оглашенію, всѣ, имѣющіе свѣденія о препятствіяхъ къ браку, обязаны дать знать о томъ Священнику, на письмѣ, или на словахъ, немедленно и никакъ не далѣе сдѣланнаго въ церкви послѣдняго изъ трехъ оглашеній.

Ст. 28. По обыску, свидѣтели, при совершеніи брака находящіеся (поѣзжане), удостовѣряютъ, что между сочетающимися родства, принужденія и никакихъ другихъ препятствій къ браку не имѣется, и сіе удостовѣреніе по установленной формѣ, сами, или, по неграмотности ихъ, тѣ кому они повѣрятъ, подписываютъ въ книгѣ, для сего содержимой.

Ст. 29. Если по оглашенію или обыску откроется правильное препятствіе, или будетъ таковое объявлено во время самаго уже вѣнчанія: то священникъ, остановивъ совершеніе брака, доноситъ о томъ мѣстному Архіерею, который, ежели не можетъ разрѣшить того самъ собою, представляетъ на благоусматрѣніе Святѣйшаго Синода.

Ст. 22. Для предупрежденія двойныхъ и четвертыхъ браковъ, постановлено:

1) Въ паспортахъ, выдаваемыхъ купцамъ, мѣщанамъ и крестьянамъ для отлучекъ по торговлѣ и промысламъ, всегда означать, кто женатъ или холостъ, и если вдовъ, то послѣ котораго брака.

2) На выданныхъ лицамъ обоого пола, для временнаго или постояннаго гдѣ либо пребыванія паспортахъ и другихъ видахъ, въ случаѣ вступленія сихъ лицъ въ бракъ, отмѣчать о томъ рукою Священника съ означеніемъ, съ кѣмъ именно, когда и въ какой церкви совершено вѣнчаніе. Сообразано съ сими отмѣтками, военныя и гражданскія пачальства при перемѣнѣ или возобновленіи упомянутыхъ паспортовъ и видовъ означаютъ въ нихъ и брачное состояніе тѣхъ лицъ, коимъ они выдаются.

3) Солдатскихъ вдовъ вѣнчать не иначе, какъ по сообщеніи Священникамъ удостовѣреній о смерти ихъ мужей.

Инструк. Благоч. ст. 18. примѣч. 2. О совершеннолѣтніи лицъ, желающихъ брачиться, Священно-церковнослужители удостовѣряются чрезъ справку съ метрическими книгами, или же духовными росписями за всѣ, особенно же за первые, годы отъ рожденія лицъ, желающихъ брачиться; а о чужеприходныхъ—съ вѣдома причта тѣхъ церквей, при которыхъ рождены женихъ или невѣста.

О бракахъ съ раскольниками.

Св. Зак. т. X. ст. 33. Бракъ правовѣрныхъ съ раскольниками допускается не иначе, какъ по принятіи сими послѣдними церкви святой соединенія съ присягою. Если же раскольники, вступаая между собою въ бракъ, пожелаютъ вѣнчаться въ Православной церкви, то предъ вѣнчаніемъ надлежитъ обязывать брачущихся, присягою же, быть въ правовѣрїи твердыми и съ раскольниками согласія не имѣть.

Инструк. Благоч. ст. 18. примѣч. 1. Дѣти раскольниковъ могутъ вступать въ бракъ по обряду Православной Церкви и безъ воли родителей и опекуновъ, впрочемъ не иначе, какъ по присоединеніи къ Православной Церкви, и какъ дадутъ обязательство неуклонно пребывать и воспитывать дѣтей въ Православіи.

О бракахъ съ иноверцами.

Св. Зак. т. X. ст. 67. Если женихъ или невѣста принадле-
жить къ Православному исповѣданію, въ семъ случаѣ вездѣ, тре-
буется:

1) Чтобы лица другихъ исповѣданій, вступающія въ бракъ съ
лицами Православнаго исповѣданія, дали подписку, что не будутъ
ни поносить своихъ супруговъ за Православіе, ни склонять ихъ
черезъ прельщеніе, угрозы или инымъ образомъ, къ принятію своей
вѣры, и что рожденныя въ семъ бракѣ дѣти крещены и воспитаны
будутъ въ правилахъ Православнаго исповѣданія; подписка сія бе-
рется Священникомъ предъ совершеніемъ брака. По совершеніи бра-
ка подписка представляется Епархіальному Архіерею. Если Священ-
никъ встрѣтитъ сомнѣніе, то, не приступая къ совершенію брака,
обязанъ донести Преосвященному съ изложеніемъ причинъ сомнѣнія,
по разсмотрѣніи которыхъ Преосвященный разрѣшаетъ дѣло лично
самъ отъ себя, или когда потребуется формальное производство, пред-
писываетъ Консисторіи. (*)

2) Чтобы при вступленіи въ сіи браки непременно исполнены и
соблюднены были всѣ правила и предосторожности, для браковъ ме-
жду лицами Православнаго исповѣданія вообще постановленныя.

3) Чтобы сіи браки были вѣнчаны Православнымъ Священникомъ
въ Православной церкви, впрочемъ безъ испрошенія на то каждый
разъ разрѣшенія Епархіальныхъ Архіереевъ, если къ тому нѣтъ

(*) Высочайше утвержденнымъ, въ Февралѣ сего 1864 г. мнѣніемъ Государственнаго
Совѣта, о порядкѣ принятія иностранцами русскаго подданства, въ пункт. III. поста-
новлено: «изъ Св. т. X, ч. I, ст. 67. Исключить правила объ обязанности иновернаго
жениха, не состоящаго въ русскомъ подданствѣ, принять прежде брака присягу на под-
данство и объ испрошеніи каждый разъ Высочайшаго соизволенія къ повѣчанію бра-
ковъ невѣстъ православнаго исповѣданія съ женихами иноверными.»

препятствій по правиламъ и обрядамъ Православной вѣры. Просьбы, о дозволеніи совершить обрядъ бракосочетанія по правиламъ одной лишь иностранной Церкви, принимать запрещается.

Уст. Дух. Коис. ст. 27. Предъ совершеніемъ брака Православнаго лица съ иновѣрнымъ, по исполненіи общихъ узаконенныхъ предосторожностей, Священникъ беретъ отъ иновѣрнаго лица показаніе въ слѣдующей формѣ: «*Нижеподписавшійся, или нижеподписавшаяся, (звание, имя, фамилія, вѣроисповѣданіе) симъ удостоверяю, что вступаю въ бракъ съ (звание, имя, фамилія) Православнаго исповѣданія; въ воспитаніи обоюго пола дѣтей отъ сего брака буду поступать согласно съ законами Государства Россійскаго, то есть, буду крестить и воспитывать ихъ въ Православной Вѣрѣ.*»— По совершеніи брака подписка представляется Преосвященному.

(Калуж. Еп. Вѣд. 1864 г. № 16).

СОДЕРЖАНІЕ:

- I. Слово въ недѣлю 17-ю по Пятидесятницѣ.
 - II. Поученіе при погребеніи Начальника VIII округа Путей сообщенія Генераль—Маіора Петра Львовича Альбрандта.
 - III. О соблюденіи при совершеніи браковъ должныхъ предосторожностей.
-

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ.

Тифлисъ. 29-го ноября, 1864 года.

Приб. къ № 6 Груз. Дух. Вѣстника.

ПОДПИСКА НА 1865 ГОДЪ.

ДУХОВНЫЙ УЧЕНО-ЛИТЕРАТУРНЫЙ ЖУРНАЛЪ

„СТРАННИКЪ“

И ГАЗЕТА

„СОВРЕМЕННЫЙ ЛИСТОКЪ“

ПОЛИТИЧЕСКИХЪ, ОБЩЕСТВЕННЫХЪ И ЛИТЕРАТУРНЫХЪ ИЗ-
ВѢСТІЙ.

Редакція духовнаго учено-литературнаго журнала «Странникъ» и—соединенная съ ней, съ 1 января 1864 года, редакція газеты «Современный Листокъ» политическихъ общественныхъ и литературныхъ извѣстій, поставляя своихъ подписчиковъ въ извѣстность о продолженіи обоихъ изданій въ будущемъ 1865 году, покорнѣйше просятъ гг., желающихъ возобновить на нихъ подписку, сдѣлать это по возможности заблаговременно. Условія подписки остаются прежнія, а именно: 1) за годовое изданіе «Странника», состоящее изъ двѣнадцати книжекъ, со всѣми приложеніями, портретами и т. п., съ пересылкою во всѣ почтовые мѣста имперіи, *четыре рубля серебромъ*; 2) за годовое изданіе «Современнаго Листка», состоящее изъ 104 номеровъ (эта газета выходитъ два раза въ недѣлю), съ пересылкою во всѣ почтовые мѣста, также *четыре рубля серебромъ*; 3) для подписывающихся на «Странникъ» и «Современный Листокъ» вмѣстѣ, годовая цѣна на послѣдній понижается до трехъ рублей, или за оба изданія—до семи рублей серебромъ.

Тѣ, которые сочувствуютъ направленію журнала «Странникъ», надѣмся, будутъ удовлетворены и газетою «Современный Листокъ», главнымъ образомъ посвятившею себя—пользамъ духовенства, составляющаго нынѣ предметъ общаго вниманія и заботъ правительства. Въ этой газетѣ мы предполагаемъ сдѣлать на будущій годъ значительныя улучшенія, и форматъ ея—увеличить.

Издававшіеся при «Странникѣ» въ 1863 и 1864 годахъ особые томы—«Проповѣди» и «Чтеніе для дѣтей» на *будущій 1865 годъ приостанавливаются*, и подписка на нихъ не принимается—впредь до особаго объявленія, которое послѣдуетъ въ такомъ лишь случаѣ, когда своевременный выпускъ книжекъ журнала будетъ вполне достигнутъ и упроченъ.

Изъ 4-хъ тетрадей «Чтенія для дѣтей», обѣщанныхъ на нынѣшній годъ, 3-я приложена при августовской книжкѣ «Странника», а 4-я тетрадь, равно какъ и полный томъ «Проповѣдей» 1864 г., на всѣ воскресные и праздничные дни (въ порядкѣ числъ 1865 года) разошлются при одной изъ послѣднихъ книжекъ журнала за текущей годъ.

Въ концѣ нынѣшняго же—пятого года нашего періодическаго изданія, подписчики получаютъ подробный алфавитный указатель за всѣ пять лѣтъ изданія духовнаго журнала «Странникъ», по всѣмъ пяти отдѣламъ и приложеніямъ, въ 60-ти мѣсячныхъ книжкахъ, или 20-ти томахъ (не считая особыхъ четырехъ томовъ—«Проповѣдей» и «Чтенія для дѣтей»). Указатель этотъ укажетъ какъ статьи, такъ и писателей-сотрудинокъ, принадлежащихъ не только къ духовному званію, разныхъ іерархическихъ степеней, но и ко всѣмъ сословіямъ, безъ различія пола.

III

Желающіе могутъ выписывать полныя годовыя изданія «Странника», изъ 12-ти мѣсячныхъ книжекъ, или 4-хъ томовъ, со всѣми бывшими при нихъ приложеніями, за 1860, 1861, 1862, 1863 и нынѣшній 1864 годъ; а также прибавочные томы Проповѣдей, и Чтенія для дѣтей, изданія 1863 и 1864 года (всего 4 тома).

Цѣна остается прежняя, за каждый годъ журнала: 3 р. 50 к. безъ пересылки, и 4 р. сер. съ пересылкой, а за каждый томъ либо Проповѣдей, либо Чтенія для дѣтей—по 1 р. с. Но кто пожелаетъ вдругъ выписать изданіе журнала за *всѣ прошедшіе пять лѣтъ* (двадцать томовъ), и также оба тома «Проповѣдей», и оба тома «Чтенія для дѣтей»,—тому дѣлается уступка; за *всѣ 24 тома, вмѣсто 24 руб. сер.*, благоволятъ онъ выслать всего *двадцать руб. серебромъ*, съ пересылкою. Адресоваться *исключительно*: Въ редакцію духовнаго журнала «Странникъ», въ С. Петербургѣ.

РЕДАКТОРЪ И ИЗДАТЕЛЬ

Протоіерей Василій Гречулевичъ.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ОБЪ ИЗДАНИИ ОРЛОВСКИХЪ ЕПАРХІАЛЬНЫХЪ ВѢДОМОСТЕЙ.

По благословенію Святѣйшаго Правительствующаго Синода, въ 1865 году съ 1-го января, будутъ издаваться Орловскія Епархіальныя Вѣдомости по слѣдующей, утвержденной Св. Синодомъ отъ 18 іюня 1864 года, программѣ.

Въ составъ вѣдомостей будутъ входить; I, распоряженія и постановленія правительства; II, епархіальная хроника; III, назидательное чтеніе.

I.) Распоряженія и постановленія правительства.

- 1) Высочайшіе манифесты и повелѣнія по духовному вѣдомству.
- 2) Указы и распоряженія Святѣйшаго Синода, какъ общіе, такъ и относящіеся собственно къ орловской епархіи.
- 3) Распоряженія орловскаго епархіальнаго начальства, касающіяся всей епархіи или значительной ея части.
- 4) Извѣстія о новыхъ духовныхъ учрежденіяхъ, о перемѣнахъ высшихъ правительственныхъ лицъ духовнаго вѣдомства, о Высочайшихъ наградахъ, изъявленіи благословенія Святѣйшаго Синода и благодарности епархіальнаго начальства.
- 5) О назначеніи и увольненіи должностныхъ лицъ по вѣдомству епархіальному и духовно-училищному.

6) Объявленіе о праздныхъ священно—и церковно-служительскихъ мѣстахъ при церквахъ, о постройкахъ и подрядахъ по епархіальному вѣдомству.

7) Вызовъ просителей или подсудимыхъ къ явкѣ въ консисторію, въ попечительство о бѣдныхъ духовнаго званія, въ семинарское правленіе и проч.

II. Епархіальная хроника.

1) Свѣдѣнія о современномъ состояніи духовенства орловской епархіи и орловской паствы.

2) Извѣстія объ особенно-замѣчательныхъ происшествіяхъ въ епархіи.

3) О присоединеніи къ православію иновѣрцевъ, и объ успѣхахъ православія среди раскольниковъ.

4) О постройкѣ и освященіи церквей.

5) Свѣдѣнія объ открытіи сельскихъ приходскихъ школъ, о содѣйствіи духовенства народному образованію, объ успѣхахъ распространенія грамотности въ народѣ.

6) Извѣстія о пожертвованіяхъ въ пользу церквей и монастырей.

7) Некрологи должностныхъ лицъ и священно-служителей орловской епархіи.

III. Назидательное чтеніе.

1) Краткія выписки изъ твореній св. Отцевъ и писателей духовныхъ, имѣющія отношеніе къ духовнымъ нуждамъ паствы.

2) Наставленія священно—и церковно-служителямъ, относительно прохожденія ихъ служенія.

3) Наставленія и совѣты, относительно нравственно-христіанской жизни.

- 4) Наставленія относительно домашняго воспитанія дѣтей духовнаго званія.
- 5) Бесѣды, слова и поученія, особенно простыя и краткія.
- 6) Объясненіе дѣйствій и принадлежностей Богослуженія, равно какъ молитвъ и пѣсней церковныхъ.
- 7) Назидательныя размышленія.
- 8) Житія святыхъ въ полномъ видѣ или частяхъ, какъ примѣры благочестія.
- 9) Извѣстія о замѣчательныхъ событіяхъ въ церкви Христовой.

По удобству .и возможности въ нѣкоторыхъ выпускахъ будутъ помѣщаемы въ видѣ прибавленій:

- 1) Описаніе по частямъ всего, что есть въ епархіи примѣчательнаго, касательно историческихъ событій, священныхъ древностей, церквей, св. иконъ, утварей, крестныхъ ходовъ и проч.
- 2) Указаніе назидательныхъ и полезныхъ для благочестія книгъ, съ краткимъ показаніемъ ихъ содержанія.

Орловскія Епархіальныя Вѣдомости будутъ выходить, въ 8-ю долю листа, чрезъ каждыя двѣ недѣли, въ началѣ и половинѣ мѣсяца. Каждый выпускъ будетъ заключать въ себѣ отъ 1½ до 3-хъ листовъ.

**ЦѢНА ГОДОВОМУ ИЗДАНІЮ, СЪ ПЕРЕСЫЛКОЮ ПО ПОЧТѢ И СЪ ДОСТАВКОЮ НА ДОМЪ
ВЪ Г. ОРЛѢ, 4 Р. СЕР.**

Желающіе выписывать вѣдомости благоволятъ прямо обращаться въ г. Орель, въ редакцію Орловскихъ Епархіальныхъ Вѣдомостей, при орловской семинаріи, ясно обозначая званіе, имя, фамилію, губернію, уѣздъ и мѣсто жительства, а также лица и почтовую контору, при посредствѣ коихъ они исправнѣе могутъ получать ну-

мера вѣдомостей. Подписка на получение вѣдомостей будетъ приниматься и въ духовныхъ правленіяхъ и у всѣхъ благочинныхъ орловской епархіи.

Осмѣливаемся надѣяться, что изданіе Орловскихъ Епархіальныхъ Вѣдомостей почтять своимъ участіемъ и трудами всѣ, ревнующіе о православіи и о лучшей жизни народа, кому дорого духовное общеніе и живое единеніе между всѣми епархіями Русской церкви, кто желаетъ стать въ болѣе близкое и сознательное отношеніе съ пастырями орловской епархіи, кто готовъ послужить существеннымъ потребностямъ ихъ жизни и служенія. Самого большаго сочувствія къ вѣдомостямъ, самого живаго участія въ изданіи ихъ ищемъ и просимъ у лицъ служащихъ по консисторіи, духовно-училищному вѣдомству, у монашествующихъ и у всего духовенства орловской епархіи. Каждая статья, соотвѣтствующая главной цѣли и характеру изданія, найдетъ, со стороны редакціи, полное вниманіе и сильное вознагражденіе.

Редакторы: архимандритъ *Наѳанайль*.

Каѳедральный протоіерей *Петръ Полидоровъ*.

ОБЪЯВЛЕНІЕ

объ изданіи

ПОЛТАВСКИХЪ ЕПАРХІАЛЬНЫХЪ ВЪДОМОСТЕЙ

въ будущемъ 1865 году.

Изданіе ПОЛТАВСКИХЪ ЕПАРХІАЛЬНЫХЪ ВЪДОМОСТЕЙ будетъ продолжаться и въ будущемъ 1865 году по прежней, утвержденной Святѣйшимъ Синодомъ программѣ.

Полтавскія Епархіальныя Вѣдомости будутъ выходить по прежнему 1 и 15 числа каждаго мѣсяца отдѣльными выпусками въ объемѣ отъ 3 до 4-хъ и болѣе печатныхъ листовъ. Во избѣжаніе утраты вкладныхъ листовъ, *все экземпляры будутъ брошированные.*

Цѣна годовому изданію остается прежняя: безъ доставки и пересылки 4 руб. 50 коп., а съ пересылкою и доставкою 5 рублей серебромъ.

Подписка принимается въ ПОЛТАВѢ, **ВЪ РЕДАКЦІИ ЕПАРХІАЛЬНЫХЪ ВЪДОМОСТЕЙ.**

Редакторы: Прот. Д. Юзефовичъ.

Прот. Н. Дмитрашко.

СОДЕРЖАНІЕ

ГРУЗ. ОТДѢЛА:

- I. Общепонятное изложеніе догматическаго ученія православной вѣры. (*продолженіе*). Свящ. Г. Хелидзе.
- II. О важности домашнихъ молитвъ. Съ русскаго, *Діакона Виссаріона Зедгинидзе.*
- III. Слово въ день рождества Христова. Съ славянскаго, Свящ. *Давида Инанова.*
- IV. Слово въ недѣлю 17-ю по Пятидесятницѣ. Съ русск. * * *
- V. Донесеніе правителя Іудей-Лептуна римскому Сенату объ Иисусѣ Христѣ. (Изъ старой груз. рукописи).

სტატიები

დეკემბრის წიგნისა:

- I. ადგილ-სასმენელად გამოხატუა მართლ-მადიდებელის საწმინდოების დღმამატიკურისა სწავლისა (შემდგომი.) . . მღ. გ. ხელიძისა.
- II. საჭინოებისა-თჳს შინაურთა ლოცვათა. რუსულთ, დ ი ა გ რ ი ს ზ ე რ ი ა ნ ზ ე დ გ ი ნ ი ძ ი ს ა
- III. სიტუაციისა ქრისტეს-შობისასა. სლავიანურით, . . მღჳდელის დ ა გ ი თ ე ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ს ა
- IV. სიტუაჳს გვირიაკესა მეჩვიდმეტესა. თარგმნილი რუსულთ * * *
- V. ხატოვნება იესო ქრისტესი, გამოკრებული ძუწლთა რამა-ელთა ხელით-წერილთაგან.

რედატორი და გამომცემი: მადისტერი, მღჳდელი გ ი რ გ ი ხ ე ლ ი ძ ე

Редакторъ и издатель: Священникъ, магистръ Георгій Хелидзе.

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 29 ноября 1864 года.

Цензоръ I. Сулхановъ.